

Siinkord:

	lk.
1. Oandu jõe paljandid (M.R., R.M)	3
2. Seli - Metsküla murd F_{II}	7 pöördel
3. Lohu mured F_{Ic} (alumine, nur murd)	8
4. Lohu ^(ülemine) veike (lubjakahtuga) murd (F_{Ic})	9
5. Paillimäe kanaliseerimiskraav (F_{IcM})	10
6. Pirgu ^{Atle} jõe paljandid (F_{Ic})	11
7. Hargla (Hargküla) murd (F_{II})	12
8. Seli - Russalu murd (F_{II})	13
9. Bioh. kivimi rahnud Narbola ümbruses (F_{II})	14
10. Odulemma vana põemurd (F_{IaS})	16
11. Mõnuste murd (F_{IaS}/F_{Ib})	17
12. Pirsalu "uue" murd (F_{IcA})	19
13. Turvaste paljand (F_{IaFS}/F_{Ib})	20
14. Luigõ vana murd (F_{Ic})	21
15. Ehitusivend dehtse rdaxraal (F_{Ib})	22
16. Ehitusivend Tapa linnas Parde t. 46 (F_{Ib})	23

	lk.
17. Aluvire murd $C_{III} - D_I$	24
18. Kommentaare Peetri kõrku kohta $C_{II} - D_I$	27
19. Nurme (Nõõnõrme) paljand D_{III}	29
20. Vasalemmas, Petris ja Hareus koos H. Nutveiga	32
21. Rakvere Üksimägi ($D_{III} - E'P$)	35
22. Porkuni ja Lepiala murrud (F_{II})	38
23. "Kadunud" Idavere murru otsingud	41
24. Paasvere murd ja keldrisaue	42
25. Muuga suur vana murd	43
26. Rünga murd	45
27. Muuga kruusaauku põhi	44
28. Aruküla vana nur murd	48
29. Väike murd Arukülast idas	51
30. Borby vana ^{Võimsi} murd	53
31. Saxby rand $F_{Ib} - F_{Ic}$	54
32. Saxby vanamurd I $F_{Ic}M$	59
33. Heitbergi biokerm $F_{Ic}V$	60
34. Fällarna vana murd	64
35. Suuremõisa vana murd	64
36. Hesholmi rand $F_{Ic}A$	65

37. Saxby vana murd II $F_{Ic}M$	67 ²
38. Kersleti kruusaauk ^(põhi) F_{Ib}	68
39. Kersleti vana murd F_{Ib}	69
40. Aluspõhja otsingud Käilly, Orby ja Norrby podanartel	70
41. Kannaküla vana murd $F_{Ic}A$	73
42. Saaremõisa (Lyckholm) paemurd F_{Ib}	74
43. Suurekivi vana murd ^{Nõõnõrme}	76
44. Sutlepa murd F_{Ic}	77
45. Niibi kõrik ja rahuud $F_{Ic}V$	78
46. Nõmmküla e. Aulepa murd F_{Ib}/F_{Ic}	79
47. Saku kanalisatsioonivõre D_{III}	81
48. Kehala murd $F_{Ic}M$	85
49. Toore murd $F_{Ia}S$ e. Veriku murd	87
50. Toore mõisa murd $F_{Ia}S?$	89
51. Haavakannu murd F_{II}	91
52. Tiju-Muriküla e. Mita murd F_{II}	94
53. Viadla murd F_{I}	96
54. Käoküla e. Sutlema murd	97

Oandu paljandite kirjeldus 1960. a. R. Männie, M. Rubel

13. aug.

Oandu j. ülemisemaid paljandeid D₃⁰
E/D₃ vahel.

Oandu I (1960) metsa väljaveo siht
otsas jõe paremal kaldal, hõlde
õärs!

- E - 0.40
- D_{III} O₄ - platinubjaviivi 0.39 m
- D_{III} O₃ - platinmergel, - ülem. mergeliini l. l. ~~+0.40 m~~

E 0.40 + valgjaskhall, ajaniitne, voolu-
murdega, l. l. Ombesentiline,
vohati lainyate, vohati mügeyste,
vihipindade, alum. püritse
on püritse impregn. tugev dist.
pind. soppide sügavus vnni 2cm.

0.08 valgjaskhall nõrgemalt arenevad
voolu murdega fossiilide
fragmentide rikkunud lubjaviivi
kiki alum. püritse laht jõe
suhtel nõrgem distont. pind
(püritse impregn.)

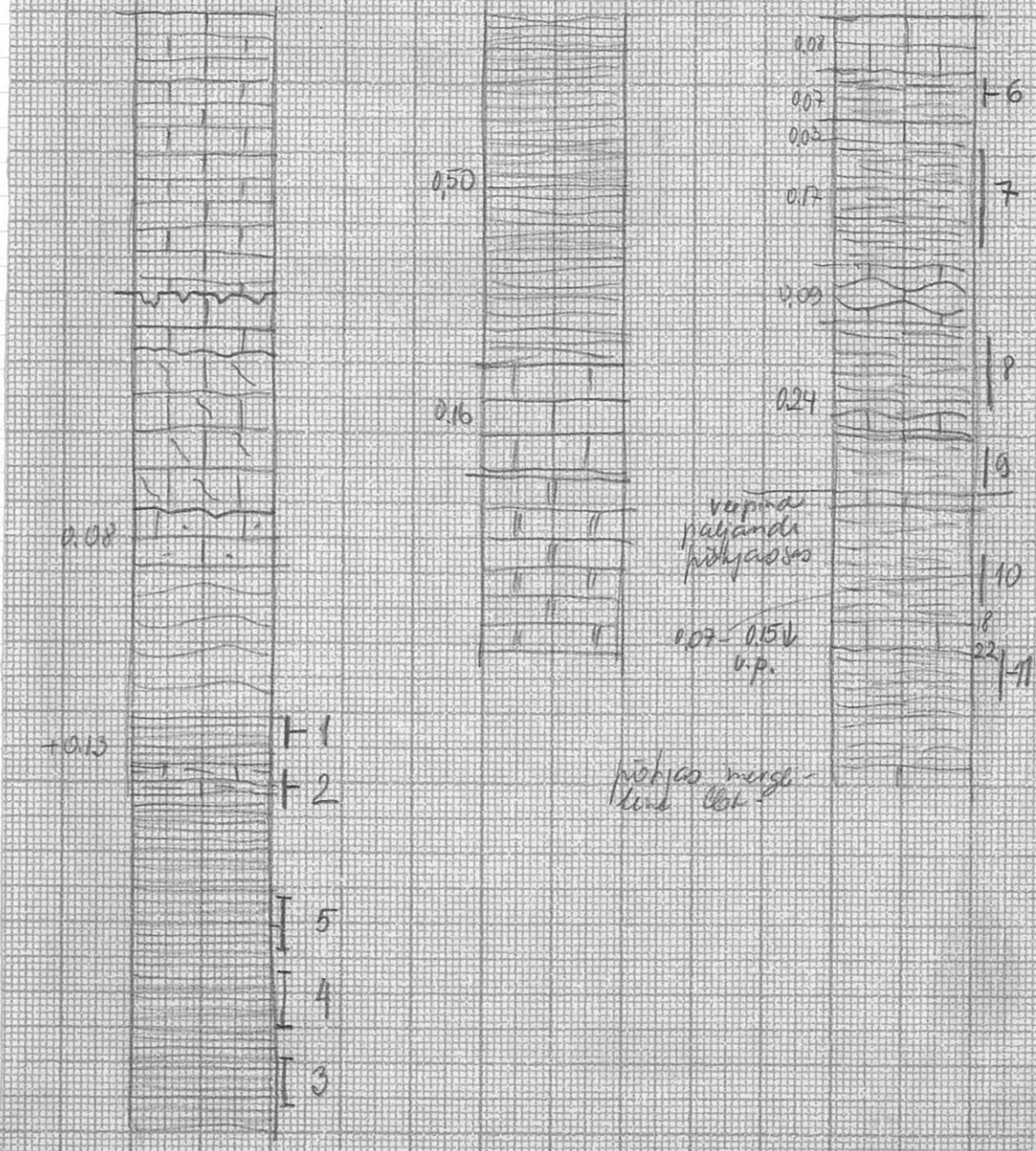
0.23 porsunult pruunijaskhall
(sinaraskhalli järgi) kõva,
porsuviiline (vnni 8cm), viis-

Oandu j. D₃ aluse palj.

Oandu I (1960)

Oandu II (A01)

profil II
Oandu VIII A.O.

4

histe fragmentide mas lok. Kivimis
sajeli juertis. mullistustäite mis
vütab disk. pindade olemasolule.

0.08 - sinakashall, võva penetraline vohati
v. glaukonitne, vanpliku muddega
lok. kihi ülem. pind kujutab es-
dast ilmselt disk. pinda.

0.22 rohakashall, penetraline muguljas
mergiline lok. ilmselt ohuveste
mergeli kihistatav. Ebasovra-põrdud
(5-8 cm) paksused kihid.

+ 0.13 veepinnani sellest 0.06 ülem. mergel
savi ja 0.07 mergel lok. läätsega.

14. aug. 00.

Oandu VIII-A⁰ paljand (II)

0.08 rohakashall muguljas, mergiline
lok; detritne

0.07 roheline mergelsavi

0.03 rohakashall mergiline lubjasavi kross
ülemise pinnaga

0.17 roheline mergelsavi mergeli läätsega

0.09 sama, mis 0.03, ainult mugulja
kross.

0.24 roheline (põrsakullast raudkivikall)

mergilaasid üksteisega üksteise mergli ja merglilise lubjakivi vahelkihtidega

paljandil põhiosas

0.24 järg. 0.12 allpool lubjakivikiht / 0.03 sarnas, sama, mis 0,09-gi on iseloomult.

Oandu III (A. O.) = tiirplati-
lõige
H. A. R.

~ 1.00 pinnakate

+ 0.43 valjakiviall, võra afaniitide, karpelise murdudega loka.

0.03 sarnas 0.43
disti jäljed

0.41 hall tumepunaste vijadega, punetava kuni afaniitide võra, pealkarpelise murdudega loka! (D_{III} O₄)? dolomüdistunud

0.25 rohekaskall, punase vijaline mugulps, merglilise lubjakivi

+ 0.77 mergilaasid, mergli ja loka vahelkihtidega, üe. 0.25 porsunud.

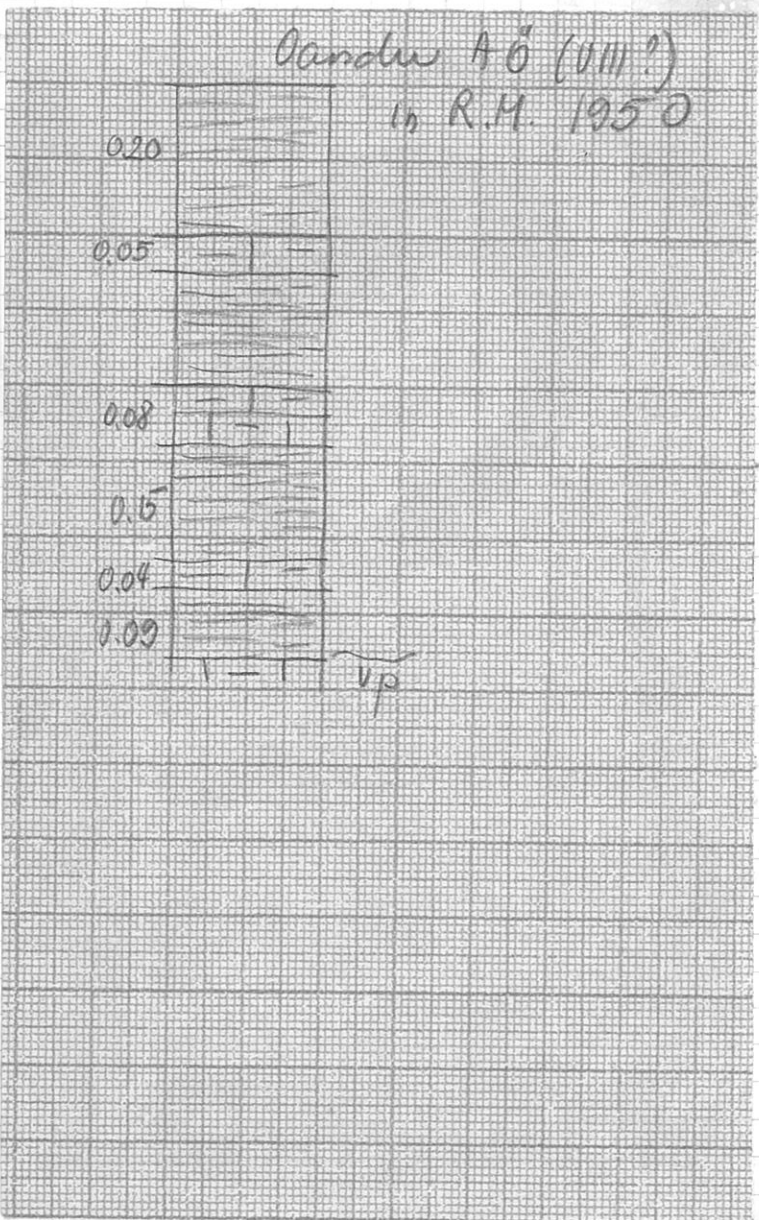
6
põhjapöödsuun ots.

+0.50 mergesavi, mergi vaheriktidega
jne.

0.16 sarakshallid, mergelind lubja-
kivid

+0.25 vabdavalt tumesinised lbi
laigulised, molve purüdi sisal-
dusega.

Bandu A 6 (VIII?)
in R.M. 1950

Seli-Metsküla murd

Amb Tallinn-Nõljandi maantest Rõa kohal umbes 5 km läänes (üle Rabinvere soo). Murd amb Hallivälja talu varemetest ~200 m lõunakoos. Halliväljalt umbes 200 m ida-edelas amb Sepa talu (nimi 1:25000 kaardil). Näidist raskesti leitav kuma maaparanduse käigus teede nõrku kõvasti ümber tehtud, juurdepeäs vii Rabinvere külla ja Kõrgi poolt üle viti hea. Paljandi seisund on aga nihtil. hea. Ültalt alla:

0,35 - lüljakivi puhas, nõrgalt dolom., valkjas, valdavalt õhukeskihiline (põrnuud pinnal mikrokihiline), rõlemised ja alumised 10 cm valdab afaniitne põhimass, keskmiselt õras valdab teraline mat., mille suurus ülese väheneb. õrge tõrvere se niid ka si ole

0,20 - lüljakivi puhas kuni nõrgalt savikas, ^{proov alum. osast} hülhall, ^{nihtil.} nõrga pruunika tooniga, pakmkihiline (larijas) nn. hül pank.

0,15 - lüljakivi ^{mikrokiht.} keskm. - kuni tugevalt savikas, tumepruun, õhukese - kuni mikrokihiline

0,20 - lüljakivi ^{mikrokiht.} puhas kuni nõrgalt savikas, pakmkihiline larijas, tumepruun kuni mustjas, rohke rõnitud faunaga

0,70+ - lüljakivi puhas kuni nõrgalt savikas, mikrokihtiline, hall pruunika tooniga, keskmisekihiline larijas. Proov alt 0,40m

Kokku paljandub tänapäeval 1,60 m, sh. Sõrga andmetel 1957. a. ka umbes 1,6 m, mis on murem kirjelduses 0,40 m uhitlaidu mine küll midagi tädist ei näinud.

Lohu murd

Leila jõe oru vasaku nõlva astangus paljandub ültalt alla, lohu mõisa Tallidest umbes 200-300 m lõunas.

0,20 - keskmisekihiline larijas, läätsjas, väljakilduvate oradega (horisont. ulatus 30-50 cm), nõrgalt savikas hülhall, lüljakivi, mergli vätekihid kuni 1 cm, ^{kihi - pakmus 2-3 cm A.R. järgi}

0,65 - läätsjas - peen - kuni keskmisega keskm. savikas lük.

0,15 - keskmisekihiline, kuni 9 cm kihipaksusega puhta lüljakivi pank

0,30 - ligikaudu analoogne 0,65 m pakmus osaga selle alumise 5 cm sees peab olema A.R. järgi disk ^{viit püüdnud}

0,70+ - keskmisekihiline (6-9 cm) puhas lüljakivi üksikute mergli vätekihtidega pakmuselga kuni 1 cm.

Paljandub umbes 2,0 m. A.R. andmetel 2,15 m.

31. VII 85. Tegemist on koogu ulatuses mol kivimiga. Murd on pärast kongressi ekskursionoon heas seisus, kuni paljanduse hõõrab jälle rohkema, peats 1991 aastal raiuma (alati peab kive kaasps olime). Leila ümbersõidu te mis silol talib muurust umbes 200 m lõunast, nuga ligipääs hea. Disk: mere küll ei kildna, mis prolavet olema ~ 10,7 m põhjast. vt. plöa del

Kohila-Rapla loos⁽¹⁹⁴⁹⁾ on R.M. lohu murru
 paljanduna ora paksuks antud 2,27m.
 See kiradi disk, mida mura pole näinud, peaks
 Ralfi järgi olema ültalt 1,37m niigavusel või
 kõvast pangast (muraul 15cm, Ralfil 12cm peks)
 alla 35cm (su oleks täpsem kui ültalt lugeda).
 Alsimise ampl. võiks olla pangast alla 30-50cm.

Lohu ülemine (lubjakiiviga) murru

Suurest murrust paarikümmend meetrit lauda
 suunas tagasi ja 30m maante (Tallinn-Rapla)
 poole paljandub suurest murrust veeli kõrgemal:
 kirja panime siiski 0,90m
 1,0+ - lubjakivi, puhas kuni nõrgalt sarvkes,
 keskmine - kuni õhukesekihiline, laimjas

Sellist alumised 0,20-0,30m võivad vastata
 suure murru ülemisele 0,30m kompleksile,
 ülejäänud kõrgem ora on aga suure murru
 müktes kindlalt noorem.

Proov võetud ültalt 0,40m niigavuselt.
 Ka alles murru (või murru opas) erinub
 mõel kihistu kivim (kihistu ülemine ora).

31. VII 85.: Murru heas seisus, tänava pole kahjust
 niin leppim karjatatud, rohi on suur aga võra veel
 ei meha.
 Pildistamine ka lohesid lauda juures
 paepoolse. Piltidel (slaididel) pole mura, tegime
 herol "võllise" tagavara ratta paalt ja millelakuuakate
 otsast, kuid peaks tegema veel kõrgemalt

Prillimäe kanalisatsioonikraav

Asub umbes 100 m Prillimäe bussipeatuse paigumist Viljandi mt. suunas Salutaaguse põrnikabriku juurde suunduva mt. ääres, mis algab Viljandi maantalt Abige kohalt. Aluse lamute jaoks rajatud kanalisatsioonivõrk on paljendub (ülalt alla):

0,45 - lubjakivi puhas, mikrokrustalliline, pruunika tooniga, keskmine-kuni paksmehiline, talumise 10-20 cm ulat. poolmuguljas, murgli vahet. paksumitte üle 1 cm, alumises osas esineb Dasyportella

proov 0,30 m

0,05-0,10 - savikas lubjakivi ja murgel, ohukise-kihiline, tahkehall, pruunika tooniga

murgel
proov 0,50 m

Anal.: $\text{CaCO}_3 - 41,2$; $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2 - 8,0$; G: 45,8%

0,25 - lubjakivi puhas (kuid toonig. verdi rohkem kui kõrge hülmises kihil), sinakas halli tooniga, esineb nõrgalt kuni keskm. piiridist. laike (ei ole diskid), keskmine-kuni paksmehiline.

0,10-15 - lubjakivi keskmiselt kuni tugevalt (?) savikas, hall, poolmuguljas, murgli vahetud 1 cm ja enamgi.

vt. peordel. →

p. 0,30 G: - 4,5 ilma murgli ta proov

p. 0,50 murgel, G: - 31,3%

0,35+ - lüljakivi keskmiselt raskas, hõlhall,
keskmisestihiline kuni poolmuguljas,
mõrgegi vater. pakmus 1-2 cm.
proov ~ 1,0 m

Süga paljandusid alles sävendas, veidi
Viljandi mt. pooltes otsas F₁b / F₁c piiri-
kihid, kusjuures kindel pürgu on ainult
kõrge ülemine 0,45 m pakumise intervall ja
võib det., et Dasyroella ilmub siin kogu
pürgu lademe alumisel piiril. Dasyr. ilmub
läätseliste kontsentratsioonidena nagu
pöösastena φ 15-20 cm, vahel enamgi.

Paljandi kaugus Viljandi mt. -st ~ 600 m,
paljand on ajutine.

N° 2081 või 2080; N° 2078
1:25000, C-58-23-F-5 ja osalt F-a

15. VI 82.11

Pirgu jõe paljandid

Kaljuks ei ole A.R. andnud selle strato-
tüüpse paljandi täpset asukohta (Yõmbuue
mägi, Turvy, Kõrvy ja moeja, ka ipabon
õpury p. Turvy...). Otsisime parempoolse
Atla (Pirgu) jõe kalda läbi ligi 1 km
ulatuses sellast lõunas aga mingit

1,5 m kõrgust paljandit me ei leidnud.
Küll aga paljandus lüljakivi jõe põhjas,
^{tingelt on tegu apilaga.}
Kaljuks oli ilm vähemare ja kaugemale

peiti jõge me minna ei saanud. Palja-
nduvus jõe põhjas esineb sellast ~ 300 m lõunas.

Ilmselt tulib jõe kaldes kogu ulatuses
Pirgu mõisa ja Seli vahemikus läbi käia.

1981. a. väitamine Pirgu jõe sävendus-
materjali Saaremaa küla kohal s.o. Pürgust
ligi 2 km idas. Keemilise analüüsi saad
võetud proovid näitab järgmist: kalts. 84,1%; dolom. 5,9%
ja li. - 9,95%

Flärgla (Flärgkila) murd

Vana ühna kinnikasvannud, kuid küllaltki suur paelmurd Flärgla mõisast loodes umbes 4 km, üksikus metsatukas Põrgu - juuru maanteest idas ~0,3-0,5 km.

Tihes arvukatelt kaevetest paljandlus:

- 0,90 - lubjakivi puhas kuni nõrgalt savikas, keskmises ja alumises osas pruunikas, alumises osas erineb ka teralised materjalid, mergli (bit.) vaheliste paksudega kuni 10 cm (siinge) FII S
- 0,30 - lubjakivi, puhas, teraline, keskmisekihiline (võhilaud) FII V
- p. 1,00

Röömusorsa andmetel esineb kohati siinge peal ka tõreveret kuni 0,2 m. Võhilaudu paljanduva osa paksus varem kuni 0,7 m (R.M. andmed) Siinge paksus 1,22. Kirjelduse järgi A.R.-il võib see tõrevere ka olla väga hästi siinge.

Püürkond pakub kuni 0/5 püürkivide avamise ühe võimaliku kohana (vt. A.R. lk. 1048)

p. 0,50 - Gj. - 8,22 %

p. 1,00 - Gj. - 3,5-5,0%

Seli-Russalu mürd

Ilmselt Seli mõisa vana päemürd, milleks veel Russalu on linatud eiteq. Seli kaiglast (vanat.) ida-kaagus umbes 1 km, suurema mitsamassiivi lääneservas leitud mõne ulatuslikul alal vanad ühena kinnikasvanud mürdmängud. Nühes sügavamal reist paljandus:

p. 0,0-0,10 gj. - 2,53

0,10 - lamteralane ohukise kihiline lubjakivi, milles tundub olevat küllalt jämedat kvartsi, siiski kvartsi ääde.

0,25 - völd. mikrokrüst. helihall basaltgeolüütilise tekstuuriga mald. jämedat ditriti.

0,85+ - lubjakivi helihall, tasevõti rohkem või vähem pruunikas, nõrgalt kuni keskul. saunikas, kestamisetaht. läätjes tekstuuri

Mürdmust umbes 0,5 km kirdes (mitse põhjaservas) ainsub Linnimurru talu.

p. lj. — 5,0%

p. trakiimist	lj. — 0,33%	harva nii puhas kiivimist
p. biokum 1	lj. — 2,80%	
p. — " — 2	" — 1,80-2,05%	
p. — " — 3	" — 2,65%	
p. — " — 4	" — 1,83%	

1:25000, C-58-23-B-6, 2074.N^o

16. VI 82. 14

Kruusakarjäär Kännu küla põjaserval

See väga suur, põhiliselt oras ammendatud kruusakarjäär asub Vorbola külast umbes 2 km kaugusel metsas Kännu küla põhjaserval kõrguspunkti 68,3 m lähikonnas. Suure põhjas tuleb kohati võlga juuru lademe lühikivi, tegemist on borealis kehuliga.

Kruusgangust leiti üks väike hästi säilinud biokumikiivimist rahn mõõtmetega 23 x 30 cm. Sellest on määratud E. Klaamanni poolt Palaeofavosites retustus Klaamanni, mis on teada Kaapsalu Holmilt pärge lademe ülemise oras pangastest.

1:25000 kaardil on Kännu külast saanud Kännu küla. Siirgud on märgitud rahnude leiud: Torbolast ida pool Kännu külas.

Rahnude leivkohad on märgitud kaardile $\triangle\triangle$

1:25000, C-58-23-B-6, N° 2074.

16. VI 82.

Rahnud Põlli küla idaosas Kungla talu lõhedal metsaserval.

Põlluserva kogutud arvukalt karbonaatseid rahnud. Siit õnnestus koguda nelja tüüpi biokumset kiivimist ja ka rohilainu trakiivimist.

Ilm di vihmane ja aega vähe, sõitu Vorbola kanti peaks kordama!

Kuupäev ja kaardilist endiad.
Järgmine peatus üsna Põlli küla keskosas
maanteest põhja pool, ühe aheakju vareme juures/kaardil
ka paab.) on kogutud põllult kivie. Esinevad siluri
(varbola) savised lubjakivid.

Peatus Põlli küla keskosas Kildrimäe talust
lõunas metsarivaal, maantest põhjas väike künkas,
mille ülemises osas ulatub mitmes kohas maap-
pinnale rõa, kivimi rapne. Künkas asub kõrgus-
märgist 3,6 (maantel) vahetult põhjapool. Prooviköed.

Peatus Põlli küla läänes, pärast metsa,
maanteest lõunas on rõa ja savika siluri
kivimi rapne.

Peatus Varbola sotsiaali töökoha juures (endine
Vardi küla). Kanaliseerimiskraavis silmselt on palja-
ndunud varbola kihistu savikas kivim. On võetud
üks väike proov. Praegu on kraavi põhi juba täidetud
(kraav on osaliselt) ja toru sisse pandud.

Lõunine ka Varbola linnusel. Varbola
kaevu sügavus on umbes 6,3m, sellest ülemised
umbes 2m on pinnakate ja kultuurikiht, allas
umbes 1m borealis kihelit ja siis stratotüüpne varbola
kihistu. Kaevu ülemise osa restaureerimisel kasutati
laskamäe lademe lubjakive, mis kohale vieti silmselt
võist või Harkust — kohutav barbaarsus!

Otsimine ja ikka leidmine Ruunarvere biohermi.
Vana tehuru pöörab Ruunarvere loogikuna postijaama
majas Pärnu mt. 45 kilomeetriposti kohalt. (Tollirama
poolt tules). Künkas ei ole muudugi nii morkantne kui Sirk
Teda kirjeldab, kõrgus 2-3m, mitte enam. Langedes
pinnale juurte alt saab aluspõhja pähte. Jägu ei ole enam
mõõg vana "nooremajalose kaskalase" metsaga. Kogusime
kahte tüüpi biohermit kivimit ja ühe tüki nn normaalselt
kivimit (milline võib olla ka loht. mat.) vt. analüüsid
1:25000, C-58-23-B-a, № 2071

P. Lannuse andmetel olevat Varbola kaevu
sügavus ligi 10m (läänemaa kirdese aluspõhja chitus).

Praegusel kaardil on Ruunarvere märgitud Käbi taluna,
Käbi küla jääb muist mt. itta.

- Ruunarvere
- p. 2 bioherm rohke oksnahesite ditra. G_j - 1,7 - 2,4%
- p. 3 bioherm rohke korallide ditra. G_j - 2,9 - 3,1%
- p. 1 on nn norm. kivim.

Sirgu ort. vt.: Geol märkm. №2, lk 5-9.

Odulema vana palmvõrd

Amb Nissi kirikust linnulennult 4,3 km põhja-kirdes või Riisipere raudteeliinist Haapsalu maanteel ~2 km kirdes, Nõmme küla Rehe talu kohalt Haapsalu maantee ääres itta umbes 600 m

Otsest paljanduvust on alles vanas ulatuslikus palmvõrrus^{on} väike, kuid kokku võib siin läbilõiget olla umbes 1 m ringis. Kvaternaarne kate on minimaalne 0,20-30 cm. Ala kujutab endast kõvikut. Ülevalt alla:

~0,40 - õhukes - kuni keskmine kihiline kollane, verdi poorne ja kavernoosne dolomiit, primaarselt saunja afaniitne lubjakivi

0,40+ - keskmine kuni paks kihiline kollane, verdi poorne ja kavernoosne dolomiit, primaarselt saunja afaniitne lubjakivi, kihiline daalid nii alles kui ulmises mt. esineb ussikäike ja neis orades tundub olivat minimaalset savikut

Praequ on parem paljanduvus muuru idaosas. Umbes 150 m muurust mt. suunas te ääres ümberkukkunud kivise juurte all paljandub juba dolomiidistumata kivim.

Nissi ja Riisipere asuvad kõrvallehel, 1:25000, C-58-22-F-a,

p. 0,20 ülalt

p 0,10 alt

Külastame murdu jõe 30. VII 85. H. Matvee,
R. Einasto, J. Meidla ja mina. Nisist oli lühiajaline, sest hakkas vihma sadama.

1:25000, C-58-22-F-5, № 2048 muuruga leit 17
juurdepääsmata Pärnu maantult Mõnuste 17. VII 82.
amb veel lähedal:

1:25000, C-58-23-B-a, № 2071 ja

1:25000, C-58-23-A-b, № 2059 (sellel lähil öra pöörav, Pärnu mat.)

Mõnuste murd

Murru on ajajooksul olnud mitu nime, nagu Kirnaja Saunja, kuid õige on ikka Mõnuste kuma amb sellenimelises külas Sepa talu lähedal. Tee Mõnuste külasse pöörab Pärnu maantult läände Kernu kohal, pärast 37 kilomeetriposti Tallinnast (bussipiatus "Kernu rahvamaja" lähedal). Sellest turistilt on murruini ligi 5 km. Tee läheb külast (Mõnuste) läbi ja jõuab välja Haiba - Rünipure teele, kuid kõik pärast Mõnustet pole just kõrge parem. See on murdu reovit. võtta Pärnu mat. poolt. Murd jääb teest umbes 200-250m põhja poole, talust (Sepa) vahetult läände (mitra). Mitras ja vuti murru (pramix augu lääne/edela) on palju vana tulemuru. Murd koosneb ühest kirde-edelamuunalisest ~200m pikusest ja ~20m

lainust ning ~ 5m sügavusest transüst, ning
vähemalt 2 väiksemat kaevamist. Suure
süvendi pervedel on kõrged suurema materjali
süvendid, mis kõik samblaga kaetud. Ka
süvendi sees on paljanduvus julia kihvas
jäänud, kuid on kõrgesti puhastatav.
Muru pöhi on müteliselt puhas, ning seal
vedelid (nagu hinglase pillitud) suuri maholite
(ka murrust valjas mitra all). Kivimist
(sainja kihistu ok. dolomiit) on kaetud
möödunud saj. lõpul ja selle algul chituse-
ja kallekivina Leningradis jm. ka väli-
maal. Tänap. on luure tehtud, kuid väikese
võrude tõttu ei leia kaevamist. Kõrge lüüsi-
test lõunas (murrust ~ 300m) on julia sügav-
(5-6m) kruusaku. Seda muru, mis
kõrval mõõtmega ~ 400 x 800m. Muru
on efektne ja huvitav, sinne loodus muutub
kohati lähipolaarset loodust. Muru
paljanduvad rohkem või vähem dolomiidist.

18
nude Fias/Fib piirikihid (ülalt alla):

0,80 - lüljakivi nõrgalt dolomiidistunud, puhas
kuni nõrgalt savikas, alumise piiri
lähedal mittd. palju Vermiporella
detriiti, tugevalt lainjas keskmine - karva
kuni õhukeskihiline, tekstuuris põhjustavad
minim. niideliiste kontaktidega kuni 1cm
paksused lainjad ja kergemad merglivater.
Keskmine paksusega tavol. 4-5mm). Alumisel
piiril lainjas piiriline disk, kõrgud ulat.
kuni 5cm sügavusele

Proovid: alum. piirist 5cm kõrgemal, üle pinnast 20cm
sügavusel; veidi kõrgemal üks proov disk pult ja talle dissiaga
(kuni mikrospid.)

~ 1,60 - lüljakivi ofaniitne, puhas nõrgalt
dolomiidistunud, väikeses, ülemise piiri
lähedal lillakad laike, erineb 2mm
ussikaite, õhuke - karvem keskmine-
kihiline, muuhelmselt läätsjas, karkis
nõrk välja isna kompaktnel muud

~ 1,60+ - dolomiit poorne ja kaverneosne, kollakas
paksukihiline, see on olnud põhiline
toodetav kivim, primaarselt ofaniitne
lüljakivi. (efektne)

Leane-Esti idaosas üks huvitavamaid
ordovitsiumi paljandeid!

Kohatu murrust: augud leidmine metsast üllatse,
kuid mingit paljanduvust, (0,8m A.R. endmetel) me
ei kohandud. Tõsi me ei leidnud päris Kopliamaa, metsa-
vahini välja. Saavata veel kunagi vaadata!
Sobib kaardileht: 1:25000, C-58-23-A-6, N° 2059.

Piirsalu "uue" päemurd

Amb Risti-Kuijõe teest idas (ta muundub Ristilt põhja),
lõidest Piirsalu mõisast 1,3 km kagus, põllumurgas,
või põhjapoolse nurmeaia kohalt idas 0,7 km.

Murrus paljandus puhastamisel:

~ 1,0 - luuvas ja moreen

0,60+ - lubjakivi mikrokrist. puhas kuni keskm.
suiukas, vald. nõrgalt suukas, virdi
delomnidistunud, hõlhall nõrga rohka
või nnaka, sagedamini kollaga tooniga,
valdavalt õhukes kihiline, harvemini
keskmihiline laamjas. Välimiselt

Fica

pinnaalt 0,10 · 0,25 · 0,30 m niq. sisuvad
nõrgalt püritised, mõnel juhul küllaltki
tasand diskid, need võib olla sügavangul
velgij, aga nalt ei saa, kõiki kihti hästi
kätte. Tekstuuri põhjust valdavalt
mitte üle 5 mm pakunud laamjad ja karg-
ripad rühkashalli lubimeerjoli kerdid
ebatrasste kontuuriduga väikeses

leidome üles ka vana murrus asukoha,

mis amb 0,6 km Piirsalu mõisast lõunas.
Nüüd, on siina lähedale ehk. mur karjalant ja
vanast juulikust, on alles ainult mur kivi-
kunnit. Midagi juba praegu enam ei paljaneju,
palatunde kohta on siiski pöösete all asoha.
Sellest kohast 0,7 km kagus amb "uue"
murd, mis ka on tänapäeval juba küllaltki kinni
kasvanud, kasut. praegu lamaste karjamaana.

p. 0,10 m diskiga

p. 0,05 m välim. osast

21. V 90.

Murrus algand Väike-Tiidu teelu tege
Ristilt Lülles rohe vana nurmeaia ja
põnemale ~ 1 km.

Turvaste paljand

Paljand asub astangu kirdenõlvajõe (oja) põhkepöörvel vasakul kaldal.

Kvaternaarse katte all paljandub:

- 0,30 - lubjakivi nõrgalt kuni keskmiselt savikas, kuni puhas, hall, kollakate laikudega, õhukese kuni keskmiskihilise lamjas, alumisel pinnal hajusa kuni 5 cm ulatuses erineva pööritse (või pöör.-fot.) impregneerimisega kahestepinnid, mille pinnalt lähtuvad kairgud ja koopad ulat kuni 5 cm süg. detritti 10-15%, vald. Vermiporella dibr.
- 0,30+ - lubjakivi puhas, afaniitse, valkjast kollaka tooniga, diskil läheduses on püriid kohati roopakas või punakats oksüdeerunud, diskil läheduses peenre ja kaverneerunud kuni välist osalem. ei tahelda, ilmselt on tegemist peen. püriidi (oksüdeerunud) välgakanduga, minim. detriiduga, paksm. kihlidel.

Kuna kaarte pole olnud kaasas, mis ei tea paljandi täpset asukohta. Erinevatel autoritel on kohasidestused ka teatud vastuolulised. Näiteks.

Õpik, 1938 (Läänemaa lk. 15) ... Nüüguine saar dekst Turvaste mägi. Edasi allkiri fotol: Turvaste mägi. Välgajõe oja kaob siin maa alla. Kõrge kaldas koosneb Saaremaa ladest (palmine ora). Teht fotol tuleks nägu tulla etc.

- p. suu tükk püriid
- p. ülevalt 0,05 m
- p. vahetult püriid pialt
- p. saunja afaniidist

nal me vist dime ja proove võtame.

Jaanusson, 1956 (lk. 378) (Tõlge raasa kulest.) Saare-
mõisa komplekslase paljandub 0,5 km veski talust
idas, kus on rana, tugevasti kinnikasvanud, põemurd,
mis raskesti loigipärasitas. See on saunja lähel peolõhm
paljand. Põemurdu nal küll ei märganud, või nii kinnikasv.

Puhumyeoke, 1966 (lk. 1018, väitekiri). Kihtkõrgendise
kirdenõlvajal Turvaste talu juures paljanduvad
püriidkihid Fib/Fia 0,8 m ulatuses. Kivimüü lillakad
kairgud. Paljand on ka Turvaste talust 100m kaugus Tõnarõsa
talust juures.

Hoja peaks veelkord uurima ja seda
paljandit veel külastama, ka karsti huvides.

Laadil (1:25000) pole ilmselt ^{pealt} Välgajõe oja algust!

Kuijõe vana põlvmuud

Amb Kuijõe küla lõunaosas Risti Kuijõe teest läänes umbes 0,5 km mitraservas. Tegemist on vanade ulatuslike muredudega, mis ilmselt juba ammu täiesti kinni kasvanud. Vanade murreaukude sügavus ulatub 2 m. Aukudesse sageli pandud põllult kogutud, ^{kivi} Avestades üldist laenuu iseloomu võib täiesti nõustuda A.R.-ga, et siis on kunagi paljandunud F₁eM ja F₁eA piirikihid. Kõha võib paljandite nimekirjast maha kanda!

Siljaküla vana põlvmuud

jõudmine ninnakanti päeva lõpus ja sõitmine lihtsalt mööda, põlvud ka kaarti (1:25000) kaosas. Muud kui ta val ikka eksistevab amb lihel C-58-21-F-5, 1:25000, N° 1763 ja ka lihtselt paremale (ilmselt N° 2038). Rõõmusoks (1966 dissert.) mainib, et vana kinnikasvanud muud, kus paljandub ainult 0,2 m amb mõigest 0,7 km kirdes, ^(mitraservas) koht ise amb Tallinn-Haapsalu ^(üle Kõiva) maanteed kirdes suure lauge kivivi

Paljandub mee kinnis A.R. järgi. Kõhal, umbes 2 km Valgeristilt Haapsalu suunas või ka ~ 10 km Haapsalu suunas Risti-Pürssalu teel ristumisest Tallinn-Haapsala teega Kuijõe lähedal.

Ehitussüvend Lehtse aleviku ida-
serval, raudtee ülesõidu lähedal

0,20 - 1,0 - muld ja meren

0,30 - 0,70+ - lüljakivi nõrgalt kuni keskmiselt
savikas, kollakas, kohati tugevalt
savikas, mürgei matk. kuni 2cm,
keskm. - kuni suhkrokihiline,
lainjas, mitmeid Pseudolingula
eluarendis korpe

F-6

p. 0,70m
lök. + mergel

p. laht. mat.
Pseudolingulaga

Kivim kujutab endast ilmselt vormsi
lademe keskmise (savikama) osa kihte.

Põrvi kraav maantee ääres 4km Lehtset

Lõunas, kohas kus kraav läheb mnt. alt läbi, maan-
teest vahetult idas, paljandub suure hõldaga kuni
30cm puhast lüljakivi, poolmurguljat, Dasyporillaga,
sega hüüpline mad kivim. Nõuetud liib proov pooleldi laht. mat.

Kiirel sõidul Tapal suunas teotma kraavist
võeti midagi ei märganud, peatust seal ka ei tehtud.
Ilmselt on see viimane ajal tugevasti kinni kasvanud
Süa Tapalt Lõunasse Juleks kunagivul sõita.

Ehitusnivend Tapa linnas (Põrde mat. 46)

Asub linna idaosas.

0,60 - muld ja moreen

0,50+ - lüljakivi nõrgalt kuni keskmiselt
saviakas, helehall, kollaka, harvem
roheka tooniga, keskmise-kuni
paksukihilise, laejas, porunud.
Ülem. pürist 5-10 cm niigavahel
esineb tugev pürist-fosfaatne disk.

Kivim on tõesti analoogne paljandiga. Moe
teeristil, linnast ^(vt. uelm. põhik. lk. 199) põhja pool, kus samuti palja-
ndus vormis lademe ülemine osa.

Selles ehitusnivendis esineb mitme-
sorkavalt palju boramboniite (Porambonites
gigas).

Võetud proov diskiga ja poramboniite.

Aluvõre muud

26. IV 83.

Paremini paljandus osa on ikka vahetult reudteeritud lounnase jää muuru püüv dümmeja kohal. Sün paljandus iluvolt alla (kuni vll ära vedukraavi põhjani) jõhri ja idavõre ladid umbes 8 m paksums. Tegemist on pagari ja aluvõre ning vasavõre kihistuga, tataruse vist ei paljandu ka vll kraavi põhjas:

Aluvõre all on praegu niisugused järgmised:

0,0 - 2,80 se on pagari on lihtsalt aluvõre diferents. osa
 2,80 - (pagari kihistik), mis tõrkab silma just lühikese (umbes kuni kõrgelt, rohkem) ja tihedalt silges vaheldumises. Kihipaksus keskmise, all vaks väga silget punktide tasel, mõlemad 5-7 m paksumad, punktide alla kihid mitte üle 10cm, muregist madalad umbes 30cm paksumad

2,80 - 4,80

2,00 - aluvõre kihistik. tõrkab silma iluvolt (punktide) vahelise (keskm. rohkem) kirkumad kihistuse iluvolt kuni pool-nõrgulises, ning 3,75 m nõrgem punktide.

Idavõre paksumad Kivuvõre p. - a. ^{~2 km Idavõrest lounas.}

Kivuvõre kihistu	- 2,75	
Tataruse kihistu	- 1,20	} 1,85
Kivuvõre kihistik	- 0,65	
	<u>4,60</u>	

Aluvõre muurus annab A.R. üldpaksumaks 4,70 m.

Samapaksumuse joonte järgi võiks Aluvõres alla aluvõre kihistiku paksum 4,50 m vähemalt, saaga praktiliselt kogu jõhri lade muuru püüv dümmeja aluvõre kihistikuga. Sama luga ka Tataruse.

(Sügaruud ülalt alla) 21. V 85. J
 Proovide sügaruud pole parand.

Proove:

- 1) 2,65 - 15 cm "pagari" alum. piirist kõrgemal l.j. 27,82; D-11,01
- 2) 2,80 - "pagari" alumise piiri pank l.j. 14,06; D-6,69
- 3) 3,50 - 0,7 m aluvere "ülem" piirist alla l.j. 30,06; D-6,88
- 4) 4,55 - 20 cm kõrgemal ülemisest müdlast
 MB-st, viimane murgli proov l.j. 78,33; D-1,91
- 5) 4,80 - õige vasarvee ülem. piir, kindel MB MB l.j. 97,00
- 6) 5,32 - 6 cm pakuse l.k. pealst murglist 12 cm kõrgem MB l.j. 67,90; D-5,12
- 7) 5,44 - 6 cm pakuse l.k. peal l.j. 38,04; D-7,92
- 8) 5,47 - katkihil. l.k. vabalt MB ~5,50 l.j. 94,00; D-2,07
- 9) 5,55 - vasarvee piiril oleva katkihil. l.k. alt MB l.j. 42,78; D-5,95
- 10) 5,57 - (erialgpiiri) piiri (vasarvee) murgli alt, l.k. kihtidena l.j. 17,99; D-5,9
- 11) 6,00 - vasarvee ülem. piirist 0,5 m madalamal, tümpkinn l.j. 37,17; D-11,10
- 12) 6,25 - kukernistne tase l.j. 50,93; D-5,94
- 13) 6,58 - alumisest tumedast reperiist 12 cm kõrgem MB l.j. 63,20; D-6,90
- 14) 6,75 - alumine tume kiht MB l.j. 78,22; D-1,02

Tõelised MB-d ainult 4,80 ja 5,50 (anal. olud)
 MB - määratud makroskoopil. mitabentoonidiks.

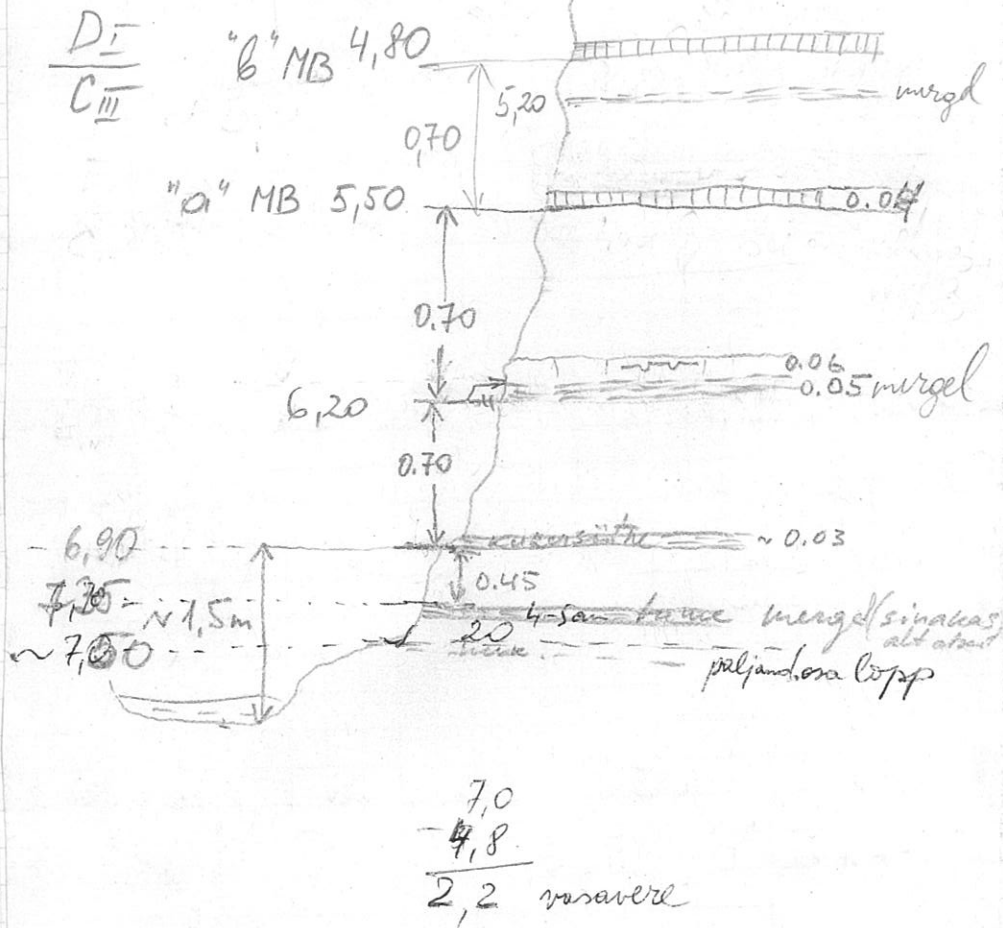
(Sa 0,7 m juha orvat. vasarvee. 20. orvat. jõeorg. out. nist. 25
 Alumise 0,7 m piirist esialb. vbl
 algemad tumedama murgli vaherikito
 (MB?) mis võiks ka kuuluda
 vasarvee, aga kihpinud pole
 nii siled, ülemine niist keskm. tumedaga
 väga MB moodi 3 cm pakusega. ja
 kihpin. üldmulje ei ole ikka vasarvee.
 Alumine piir sprangud küp, pandud
 lähe siled. tumeda, ka haledamaid
 ka, kl 30-5 cm pakuse murglikihvi või
 MB pealispinnale niigemad kont, on
 teravad. Piiri võib muudugi niist
 0,7 m kõrgemal kui kaugelt vaadata,
 siis ikka alls esap. esialb. vbl silt.
 - algeid murgli kihti.
 Praguus (2,7 m) pakuse algal,
 aluvere 6 cm pakuse puhta l.k. kihiga.

4,80 - 7,00 + (7,5 +) (parandus 1985.a. 21. V)
 2,20 + - vasarvee kihistu; üsna tüüpiline
 puhta kuni keskm. jorika l.k. vahel
 tumedama rooi- ja lühim. või MB rooi
 vaheldumise keskmise kuni õhuse
 kihini, paljandumus vasarvee
 oras, ilpidalt halb, tatarust siin, ikka
 niist (ka kroovi põhjas) ei paljandus

Detailid ülalt alla:
 3-5 cm MB taoline tume kiht
 haledate katkihilena
 3 cm puhas lühijacini selge juhtta
 väga ülmise int 16 cm. haleda l.k.
 niist ora väga nõrgad digrid.
 ülmise kihtide, alumine ilmski
 ülmisest 70 cm. õngepinnal 3 cm pakuse
 kukernistne murgli tase.
 kukernistid 45 cm. nõrgemal selge tume
 murgli tase 4-5 cm pakuse

ALUVERE

J. Nõlvaku joonis

joonist parandatud 21. V 85. a. kui käisime Aluveres; J. Nõlvak, J. Graba ja mina.

Kuipersüdi tasemest ~ 1,5 m on kraavi põhjani. 26

Tegelik paljanduvus tänapäeval lõpeb 4-5 cm paksuse tumedama murgli tasemest umbes 20 cm sügavusel. Paljanduv osa lõpust on veel kraavi põhja 0,7 m.

Kuipersüdi esineb ka m 1 m lülisüüel murglisel tasemel rasavere kihistu piires.

Paljanduv osa paksus selles piirkonnas ~ 7,0 m.

Nüüaalselt määratud MB tasemed paksusega 2-5 cm on peale C_{III} / D_I piirilehtoniidi järgmistel sügavustel: 5,32; 5,47; 5,55; 6,58 ja 6,75 m. Teatame mida näitavad analüüsid hiljem.

Sügavusel 5,56 m esineb impregneerimata katkestuspiir (all tasel. lba, peal horisontaalne kiht).

Nagu A.R.-ist ilmneb pole sugugi selge kas kunagi paljandi põhjas näha olmas disk on C_{III} / C_{II} piiridisk või ei ole. Seovitar oleks Aluveres piirkonnas puurida.

Kommentaare Peetri kõrviku kohta

Peetri paljandite ja Aluvere muuru vahelaugus on umbes 100 km, kuid paljandite välisilme jorvi lademe osas on väga sarnane, samuti ka paksus:

	kogupaksus	ülem. kompl.	alumine kompl.
Aluvere	4,80	2,80	2,00
Peetris	4,40	2,15	2,25

Alumine kompleks kujutab endas puitkama ja raskama lubjakivi sagedamist vaheldumist. Erituvad pangad ja niivid. Alumine osa on ühtlane keskmiselt raskes lubjakivi. Paksust ja lamvate kihistike üldiselt silmas pidades on siin tegemist mõluna kompleksis osas sika jorvi lademe alumise aluvere kihistikuga ja pagari kihistik puudub. Nagu ilmselt kihistiku üldisest paljandis hakkab muregi kihide osatõhtus kihistikus suurenema juba selle ülemises pooles, kuid puurimistamises

ilmalt vinyon mirtim.

28
see nähtus ei ilune. Mandijää kulutav
tegevus lõppes sin^{täpelt} kihistike püüel 1.0.
kanti ära veel pagari kihistiku moodid
ja on põhjust oletada, et aluvere kihistike
säilis praktiliselt terveksammolemal juht.
(ni Aluvere kui Petrus).

Märkusi lühese idavere kohta Petrus:
alumine MB all on tataruse moodi, pool vasavere
moodi, bentoniitide vahakaugus 25-27 cm,
alumine bent. ja diskikompleksi vahakaugus
10-13 cm, C_{III} / C_{II} püüel on vähemalt 6 x disk,
kukruse lade paljandub hõndaeži teepoolal
füüsil praegu 0, 7 m ulatuses, podmuguljas,
sellest rögavamal muutub muguljaks. Alumine
MB on paksem ja tüüpilisem. Alumine MB
alune 10-13 cm sisaldab kroogemi teri.

1:25000, C-58-23-A-5, №2056 Sakus (Niksumme), 10. VII 83, 9

Nurme paljandid (Niksumme)

Siin on tegemist kuivenduskraavidega (kaltistega) A/K "Niksumme" territooriumil, mis asuvad täpselt ~1 km idakagus endisest Nurme mõisast või 2,5 km edelas Saku õlletehast, dubjaakju ja Tuim talude vahelisel alal.

Geoloogiliselt paiknevad keila lademe avamusalale jääva oandu lademe laagu, mis paikneb Sakust läänes ja edelas, lõunaosas.

Käesoleval ajal on kraavid valmis ainult osaliselt, sest lõhkemised on tehtud, kuid materjal on ära vedamata, ^{enamasti} Hianduskooperatiiv "Niksumme" on and. ilmselt paar aastat tagasi, peamiselt on selle liikmed G V Jootajad. Kui kõik kraavid on valmis kujuneb niin kõrgi aegade parim ja suurim saku kihistikku paljandite süsteem.

30
Praguuse paljanduvuse alusel võib märkida järgmist. Siin paljandub Saku stratotüüpsele paljanohle küllaltki analoogne läbitõige.

Õhuse pinnakatte ja mulla all (kokku 20-30cm) paljandub Saku viimene (vt. L.P. paljandite pööriv I) kompleksiga analoogne muguljas kuni pedunguljas tugevalt savikas dolom., n.n. normaalmereline ilmega lubjakivi.

Selle all on tüüpiline Saku II kompl. kivim lausteraline, tugevalt pürütne, kohati üsna jäme ja kõsti ümardunud, Solenopora veristega kohati kivim, mille alumises osas on üks paksus või paksused mergl'kihid, üldine mergli paksus ~20-30cm. Saku murrus on mergli kihtide paksus mitte üle 1-2cm. Sillid merglis ja tema ülem. või alumisel kontaktil on massiliselt brakkiopeede,

enamasti terverd või nõrgalt kulutatud. 31
Morglite all on jälle terahoid kivimid,
mis kohati lateraalselt asuvad
mikro- ja põimjaskihiliste lüli liivakivide
ja peam. aluvoolutidega, mis kohati nõrgelt
kõhi pindadel mrgmardel (Saxu IV tase).

Kui kõik kraavid on avatud, siis
tulub sinist ala uuesti põhjalikult
uurida. Praegu võetud ainult mõned
proovid.

Lähikonnas on viimasel ajal puuritud
ka mitu puurauku: P-299 (Nurme)-
Kõrvemaade objekt; 1146, 1147, 1095A, 1095 ja
põhjapool stratotüüpse Saxu p.-a. N° 1098A ja 1098,
ja 1096 - Nasalemma objekt (ul-huure).

28. X 83.

Küllastame Vasalemma murdu
 (vana, nal kus rallikada), Petri kõvikut
 ja Harku karjääri.

H. Mutvei, L. Hints, U. Veske, L. Põlma

Vasalemma. Sellis rallikajaga vana
 murus ja üsna ulatuslikus, kuid poole
 madalamas kui praegune suur murd
 raudtee taga. Tegime Lindaga jõe ääres
 (Linda jõe ääres) ja Udo Legi pilte
 ekskursioonijuhiks. Raudtee poole
 vaadates jääb see paremale, mis ei
 olend põhjas niipalju vett ja Udo sai
 pilte tegemiseks paljandist lemmalduda.
 Sin on päris kenad need nn. ülemised
 Cyathocystis broderi ja Tocharites' taga ja vaud.
 Käisin sin juba teist korda, enne käisin
 Eidi ja Selliga. Käikus jäi ka nüüd kõrges

määramata paljandil. See võib olla 33
nii peast umbes määrates 5-6 m, joonist.
ja pildist. umbes 50-70 m laius loogu.
Harri M. leidis ühe kivist. horisontaalsel
kontakti krotumini (all) ja kivistüdi vahel
(peal), mille peal disk kivist. konfigur
ja püürtsa impregn. Aldo tegi pildi.

Püürts di kõik vana viisi.

Harri karjäärus viibimise muina
esimest korda. See on väga ulatus-
lik, mitteiliselt mitte väga rügav
muud st., et lasnamõge on mittel.
võte peal. Praegu toimub miti alade
allendmist. Tootmisaks kõuna pool.
Välja on võetud ka Harri (Kunda) (sõja)
Küni volkovi püürtsi. Volkovi on
aga palju savi (lubri- ja savimerzli)
vaheliste ja rda vist sin kuskil
välja ei võeta.

Lunda lademe paksus on
 30 cm või veelgi vähem mõni em
 välem. piiril. aseriga on suhtel. kõrk
 gõt. disk. Alumisel piiril kurrulise
 ehitudaga piirintne, vähemal määral
 fosf. diskool kompleks. Tähtsult nõhovi
 välemise piiri all kohati väga omapärast
 kivimist, ~~h~~ lüüdat, puhast püa-aegu peit. keid
 rohke soomuga, üksikute liivakate ~~ra~~ raga
 sissisõtkutud kohtadega, selle all kohati
 puent glaukonitüti. Võitud proov sellist
 omap. lubjakivist või dolom. ~~ka~~ koos B_{II}/B_{II}
 piiridiskiga. See on Sakere kihistik (B_{II} & L).

Sellist piirialast leidis Lunda väga suurel
 piiridist. ja fosfaadist. ^{tegel. püütus} Retseptakubits ^{gaumalhoon}
 exemplari. Väga ^o huvitav proov!

H. Nutvei kogus Lunda lademest
 fosf. skelitiga naut.

Rakvere Ussimägi ~4 km tõrremäelt kagus.

Paljand on rajatud Rakvere linna läbi
aluspõhjalise astangu põhjandva linna
relaasid. Hlguti rajatud garaasikoopi-
rativide taga paljandul umbes 3,1 m
aluspõhja. Paljandi üldpikkus ~100m. Parema
paljanduv osa jääb ida-lääne suunalise
paljandi relaasile. Kohta kututakse Ussi-
mäeks. Rägavere mure (Rakvere lademe
stratotüüp) jääb Ussimäest 1 km lõuna-kagusse.
Astangu laagi umbes 80m samakõrgusel.

Lokaalmoreeni paksus on muutlik - 0,30 - 1,0 m,
võimalik, et kohati ka rohkem.

1,50 - 1,70 - lubjakivi, puhas, ajaniitne,
delfoniiti sisine, üld. fooniline (~2%)
noolduse ainult veidi sarnikamates
ja mürjendistunud ussikätkudes (mis
müürit porsimult on roostepruunid)
φ 3-5 mm, kulgevad nii vert. kui hori-
zont. suunas, detriit on kivimil umbes
5%, vald. vetikad, vähem okash. ja
brah., detriit on peen; kivimil on

Rakvere lade
Rägavere kihistu
Püld kihistik

Kuidas püridikrijadega
kastr. proove

Oandu lade

Rõõvere kihistu

Tõrremäe kihistik

Stratofuulist (madal ala kõrgusmängist ^{Tõrremäe} 84,5m idas, 1940. aastast) umbes 4,0km kaugus arul kirjeldatav Mossimäe paljand, see sobiks hästi küpo- või neostratofuuliks Tõrremäe kihistikule.

üldteemilt valkjās, kohati nõrga³⁶ roosaka tooniga; tekstuur on keskmise-kuniõhukeskkihiline lainjas, intervalli keskmises osas on 10-15cm, ulatuses olgult valdava keskmiskihil. tekstuur.

Plumisel püridil on selge püridine olik, mõttel. tasand.

Plumist püridist umbes 1m kõrgemal endis laatsjas (pakumuga kuni 10cm), horisontaalse ulatusega kuni 3m lausolevate vaherikt.

Selles vaheriktis saadeti vald. det. (Kramp), edasi oksid. ja ostr. ja sam. ja ostr. jämedamad detriit ~20% ümber.

Kivim on rabeerimise ja vähem jorruumise ning loheliiguse tulemusel tugevasti püridistatud ja on laugunenud või laugub kergesti tükkideks φ 3-5cm.

Püridikiriist rüü paljandus osas nimetatamisväärselt ei esine.

0,35 - 0,40 - lubjakivi, puhas (terrog. sisaldus 5-7%), delimitatsioon minimaalne mikrokristalliline, püridistatultikas (10-15%), valdab refikate detriit, vähem oksid. ja br. fragm., värgus valkjashall. nõrga roheka (vahl ka kollaka) tooniga; ilmnise 15cm püres üanlge lainjas keskmiskihiline tekstuur, edasi sügavamal kivim muutub peolmuuljaks ja kõrgel alum. osas endis kivim (alga ükskõige muulatuse, seega alumine püridine küre niireblena lubjakivist mureltes. Mugulote vahel det. murel. sarn. tavol. Kivimuse mureltes.

Kogu rüü püres endis väiksemad püridistatult murelised, mis halvasti ümard. Tõrremäe kihistik. Endis ka muid eharoluid pürid. (Vallacard) laste.

Süüga valdava kiir on eradogonomifitseeritud
rullimise tüüpi neptun, mille kestusid näitajad 7 proov:
alusel on: lj. - 60,4%, dol. - 13,8%

Oandu laade
Hirmuse kihistu

Linda proovid (peamiselt Hirmuse murglist):

Proov №	1.	~ 1m diskint (E'P/D ₁ T) kõrgemal	
	2.	0,10 - 0,20 diskint kõrgemal	
	3.	0,10 - 15 diskint allaj, ole puhas proov	
11,0 35,2	✓ 4.	0,35 - 0,50 diskint alla (võet. aluselt rullimise)	
15,0 52,9	✓ 5.	0,50 - 0,60	— " —
15,1 61,0	✓ 6.	0,60 - 0,72	— " —
8,0 23,0	✓ 7.	0,72 - 0,84	— " —
8,0 72,1	✓ 8.	0,84 - 0,96	— " —
	9.	0,96 - 1,06	— " — proov kadunud.
15,9 58,9	✓ 10.	1,06 - 1,16	— " —
15,9 60,1	✓ 11.	1,16 - 1,26	— " —
14,0 57,8	✓ 12.	1,26 - 1,36	— " —
15,9 59,9	✓ 13.	1,36 - 1,41	— " —

Dolom. lj. absol.
Rägavere murren lagi on umbes 83,5m. kõrgusel.

1,0 + - lülimergel, vahelduvana ja on ti
aluminosera, ka savimerget, tiinelt
(täpne analüüsiga) rullimise
penti kollaka tooniga (permiine tulemis),
erineb koostis nõrgalt kuni keskmiselt
savi, ka loka mullalad horisont. ulatusega
3-5cm, paksused 1-2cm, niiskelt paljandis
massiivse struktuuriga, kuivaltpudeneb
pleneks puruks $\phi < 5$ mm.

See on Hirmuse
kihistu ülemine
osa.

Detüüti erineb murglist üldiselt vähe (1-2%)
v. a. tasemel kus leiab terve fauna
(br. ja ram. peamiselt) kogumid paksusega
enamasti mitte üle 1cm, valdavalt kihit-
pindadel lihtsalt, nende horisont, levik
läätseline. Väljavõtet. materjalid lihtsad üks kuni 1,5cm
paksune mikrokihl. aluselt vaheld. rullimise kihtidega
Haga see on tiinelt rullimise

Garaasjide omariikud väitrid, et kirjelduskohale
lähemas garaasjide murgast kaevati välja murglist
umbes 3-3,5m kui pillid, liivad ~1m murglist kastangus
saame näha murglikompleksi paksuseks kuni 4,5m. Kaevati
ti kuni jõuti kõbra kiirini. Tiinelt võimaldab mõneksime
cm kuni 1m paksus on murglikompl alum. osas tegevit
Keila lademe lihtsust. Kihistokuga, seda nähtab rokke
karbifauna erinevate nägavamalt väljavõtetud rüütes, millest
tähtsamat paljandit. poolt. See karbifauna on võrreldav just Keila
ülemisele savi kiirile osale.

Põrva Copus külastamine ka stratotüüpset
Rägavere murren. Siin õnnestus kindlaks teha murren
idavara paiknema kaevu nägavus, mis oli 3,70m,
allist vett 20cm. Kaevu põhil peaks arvama, Hirmuse
ja Tõrremäe stratotüüpide piiril. Kaevu sügavus on aga murren
enda nägavamalt osast umbes 1,5m kõrgemal. Süüga
jääks murren põhjast Hirmuse murglisteni umbes 2,20m
ehk teiste sõnadega Rägavere stratotüüpse murren on enam-
võtem Nõmmemäe paljandi (P+T = 2,10m) vahetu jätk üles

1:25 000 C-58-26-A-Г, inv. nr. 1769 Põrkuni ja Kõplialle murru
 - " - , C-58-26-B-6, inv. nr. 1772, P. järvet idaosas ja P. no. 38
 Kõplialle 20. VII 85.

Põrkuni murru

Kirjeldus murru säilinud osa kõige sügavamast kohast alt ülesse:

0,35-0,50 - Rõa: dolomiit sekundaarne, piir-kuur kerkimiskrist., poore ja kaverneeride (õkuur 3-4 cm) valkjeshall kollaka tooni, ^{poore, kujum, kujum, kujum} dikriidid hulle ei ulata üle 5-10% veld. pun, aga üksikud jämedamad. peam. osam. värvel: kihil, masinam. ^{ümbrise piir, teras, kongspindne} ümbrise piir, teras, kongspindne ^{ümbrise piir, teras, kongspindne} ümbrise piir, teras, kongspindne. Kvartsiiveld. katta võlgas ü oska midagi võlga.

0,70 - Uchilaid: (hüüsiline), laustraline, kallimise tsenendroga lüljakini, dolom. võib ulat. kuni 10% kohati laugutiiperti dikriidid ränist. detr. veld. pun (80-90%), valkjad. osam. detr., jäme, sam, broh. jä. valkjeshall üsna kollaka tooni (poore kollakas), pakumikriidid 13-45 cm, ülemine piir, rändelise detr. vähenemine ja ümbrise vähenemine.

0,20-0,40 - Ülemine küline kongl. vohla ja väge vahel (põhitumult: müda, kongl. hulle väravus, kumilub müge): lüljakini pures kuni võrdalt vähe dolomidiidid (10-12%) mitke ja pigikrist., detr. hulle vähe aht ülesse 25% kuni 20% võrd vohla det. osam., sam, h., ümbrise vähenemine.

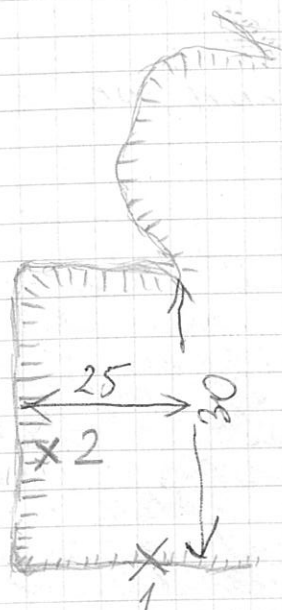
Sirgul (1958)
 0,70 paljandus lühalt kokku.

Sirgul (1958)
 0,32 - pinddetsiit pakumikriid.
 0,65 - veld. jäme detr. (sirn) Sira ei ole selget piiri tabanud ja ülemine osa Rõad Uchilaidis arvatakse.

Sirgul (1958) 0,40 m.

terastumult kokku vohla ja juurde ümbrise järgi.

uus maante

- x1 - Kirjeldus 6. VII 81 (lühiolemustus, Päärk N° 1) ^{paljandis}
- x2 - Kirjeldus 20. II 85.

Samble all jätkeub
 kroonikivimüt veel vähemalt 0,5m

värvas kollasest, sarn. 39
 värvaselt väga, keskumiskül,
 lahnas, moodul alumiste kihistikega
 nihke pange n. lundosa, alumise
 juur pinnaline, idan sügavuses
 raskus ulkorge.

1,30 - 1,50 -

Sirgul (1958)

0,70 - tumedam (pruuni-^{kar.})

0,50 - värvi hiledam
 (alumine)

Singe: lubjakivi, puhas, kuni
 nõrgalt sajakas, pindstruktuur,
 mikro-pisikrist. dolom. minimaal
 ralkjashall kollaka või pruunika
 tooniga (nõrged, ilust org. materjal)
 tekstuur keskmine läbimõõduga
 ja, muudatid murus värvimise
 sulatustihedalt 2-3cm kuni 0,5m ja
 enamgi ulatust, praktiliselt
 ehmasti 10cm. Minimaal pür
 terv (võimalik disk). Ist pindkõrg
 tekstuur põhjust. kollakas-
 halli lühimõõduga (dolomidist)
 kairjad ja hargnevad väikesed
 padrusid 2-5cm, dolom. nõrged
 minimaal. Kontaktid lüh. en tona-
 vus. lubjakivis valdab ret. dritrit, pruun. pür.

1,0 +

Sirgul (1958)

0,80 - 1,20

Tõrevere: lubjakivi, hile ralkjashall,
 mikrorist. puhas, sageli
 ränistunud, rohke mitmekesise
 tsirkel / pästisari, jaugaga; tsirkel.
 ralg. 67. teod, sarn. tekstuur jhe,
 20+20% niisk. isine, ka. sarnade
 gruppide tsirkel, sorditama ts.
 muudatid tsirkel, lüh. en
 massiivset kuni keskumiskül,
 lahnas (sageli lüh. en) tekstuur.

1983.a. puuritud puurnõelamiskest murrule lähim andis Rõa täispakumeks 0,65, mis saime kätte kuni 50cm, se annab lootust, et vähesel vaevaga võib Rõa / Aohla piiri kätte saada? Seda asja tuleks kontrollida!

Samade puurnõelamiske alusel ilmub, et kõrge muutlikuma pakumega on Siige, mis Tõrevore, edasi Rõa ja kõrge vähemast Vohilaid.

Oruveeki (A. Rõõmusorsa järgi) metskonnajuuris (minu arvates sobib selle paljandi nimeks Kopliale (mis on 1:25000 kaardil lähim hali nimi)) on lühiaegsena paljand. See on stratotüüpselt murrust umbes 800m lõppedes Vaheljõe varakul kaldal, reljeef on siin küllalt liigestatud ja tundub, et see on mures osas ordovitsiumi lõpu reljeefi s.o. biokriinide (Tõrevore kihistiku) palispinnana algeid (vt. paljandite päevik nr. 1, lk. 95-97). Tänavu (1984/85) talvel on maha võetud kuusemets ka murru ühe ja lühiaegsena kohalt. Murru osades paljandub biokriinidest kiirumit 1,8m vägev Järvetofeli ajal, mis on muid metsaall hästi säilinud ja tihedalt kaas seisus, on ka lühiaegsena. Niiud kui kütis on maha võetud sai paljandit hästi pildistada.

Institendile 27. GK puhuks 1984.a. muel puuritud kaks hüpostratotüüpselt Vistla puurauku asuvad umbes 1,3 km. Põrkum stratotüüpselt murrust edulas Vistla küla kohal asuva väikese mültsatya (nda läbib maantee) lõanenurval maantele lähedal.

Tatruse p.-a. (N° 612) arub ditotavatist mürdedest
 ~ 700m loodes või Tolavere mõisast umbes 1km
 põhjas.

Tuleks ilmselt veelkord kontrollida!

Nüüd mõned manipulaatorid, Tatruse p.-a.
 andmetega ja mürre loogikandite andmetega:

Tatruse p.-a.
 $z \approx 84m$

vahemaa $\approx 1,7km$

Mürre $z \approx 77m$
 Mürre põhi $\approx 75m$

$Q = 0,70$

$D_{IA} = 4,50m$

$c_{IV} = 3,95 \approx 4m$

$c_{IT} = 0,95m \approx 1,0$

$c_{IK} = 0,45m \approx 0,5$

$c_{IP} \approx 5,5m$

Tatruse kihiti põhi pekselma augu järvi ≈ 81

≈ 10

$71m$

Järvi põhi $\approx 76m$

Sage põhit. põhi paljanduma Tolavere?!

ja mitte Tatruse?!! Ei tea, asi ikka

veel jägib noakes. Arvest kallakust
 peksel olma umbes Tatruse tase ikka

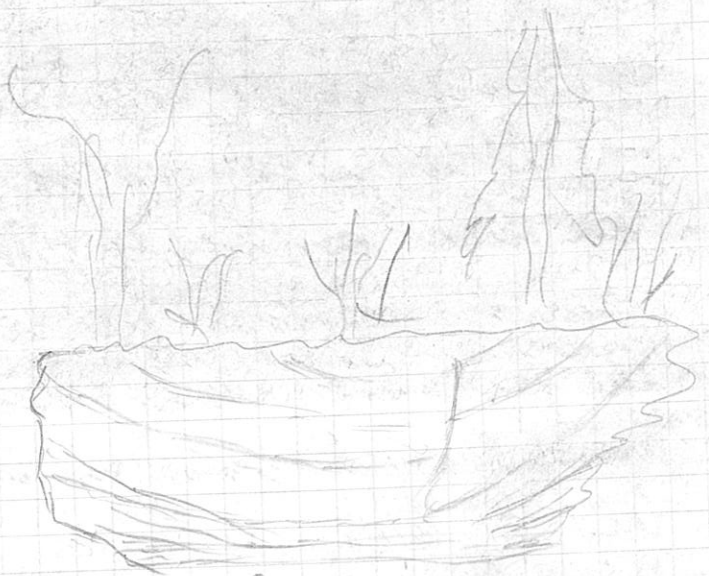
1:25000, C-59-26-T-a, no. nr. 1825. 19.VI.85/41

"Ladunud" Tolavere mürre ottingud

Külanoõukoogu naitok aliga leidsime Haljalas
 lihtsalt kätte Lello Kallaste (kohalik LK insp.)
 dukoha (uue kaupluse taga pruun puumaja ara
 mes), tema viis meid müd pürehaise juurde,
 kes lähikonnas oli elanud, püüd aga lab ka
 Haljalas. Alguul nõidati mille Tolavere mõisast
 umbes 0,5km rdas duvat üsha te lähedal aruast küngeast
 ntmeaga Kasemägi (hilisemal vaatlusel osutus see
 miki lokaalmeremi künkaks), kaardil on xal ka väike
 rehul. laik.

Edasi kontrollisime mõisast umbes 0,8km kordesse
 jäävat metsarova Mürremäe (mis võib olla ka Mürre-
 mäe) talu lähedal. Siit leiame tõesti rea vanu
 võhemalt 2m niigamusi (joka niigauke, aga kive
 näha ei ole, ilmselt need on ikka palmeriine augud
 mitte kruusaauud, kuid väga vanad ja tõesti kinni-
 kasvunud. Need augud grunad tõesti umbes 1 verst (1066,8m)
 loogast Narva maanteest põhjas, mis viib Haljalasse
 (61 bepeje k boejoye of goporu kogyuzii na kambaie).

Paasvere murd dek, mis kõige ida- ja lõuna-
poolsem Porkuni lademe paljand Eestis.
E. Jürgensoni andmetel paljandus 1959. a. veebruaril
peel teel (joda pool) oleva murru ~ 2,5 m kõrgiselt.
Nüüd ainult veidi üle meetri, kinnikasvamine on demü-
intensiivne. E. Jürgenson märgib ka maanteest
läänes olevat murdu, kus paljandub ~ 2,0 m alusp.
angloogid kivineid. Neil sõla murdu ei õnnestunud
leida. Hea oli ka mõte. Kontrollimata jäi teine
kartuliaugus esimese lähedal. Läänepoolne murd
amb umbes suurema murru kohal või sellest veidi lõunas.

brokran

Paasvere murdu A. Rõõmusel pole käsitletud.
Porkuni lademe paljandite käsitluse puhul on alapalkeeris
"Oksejõe Myyra - Staabepe" vaadeldud ainult
Munga murdu.

1:25000, C-58-27-B-Г, inv. nr. 1793, murruaigu märg 24. VI 85.
-11- C-58-27-B-Д, inv. nr. 1791, küla ix jääb mä.

Paasvere murd ja keldriaug

Paasvere - Laekvere teeristist 0,7 km lõunas
Rakvere - Mustvee maantest 0,1 km idas väikes roosa
(metsa) idaserval mahajäätud talu lähedal keldriaugus
paljandub:

0,30 - pinnakate

1,10+ - dolomiit, mikro-kuni piikristalliline,
dolomiidistumine ilmselt sekundaarne, pihvas
kuni nõrgalt savikas, hallikas kollane
(porruvad), peorne (mikropeorne), väga üksi-
kuid peeni kaverne ϕ 1-3 mm, st. primaaralt
pole kivim olud eriti fauna ja jämedagma
ditajidi poolst rikas, ditritid on olud valda-
valt peen ja palju on olud ka mikroditritid,
tekstuur on kehkmisekiline lairjas
khiirakoused 2-10 cm, valdavalt 3-4 cm,
mütel. paksemad kihte on illemises ja alumises
osas.

Tundub nii, et tegemist on Siuge kivimiga.
Kartuliaugust (keldrist) umbes 30 m lõunas, julia
võsas, paljandub brokranikeha mõõtmetega vähe-
malt 1 x 5 m, se amb vanas murruis, mis
on üldiselt tugevasti kinni kasvunud. Tegemist on
füüsiliselt valdavas halli, saagi ränist ja rohke
talul. rug. b2. jne. palnaga, eralt dolom. Tõru-
vere kivimiga. Kivim keldriaugus juures on kivi-
massiivne tekstuur, ja karmast kihtide kallitahug (st. peen).
Keldrat põhilardu ja Rõat ei või küll esinevat.

Tagesitalu talu juurest maantele peatume
maantua^uarise kiiskumise juures. Valdava
osa ja vti suurematest rehvudest moodustab
nii Tõrevere kihistikku kiarm, harvem
Siige väiksemad tükid. Eriti ka kaks
nuktel. hästi kulutatud Borvalis - kiholi
tükki!

Munga või Kanarliku murd 24. VI 85.

Vana Munga põnemurd asub Kanarliku
talu lähedal metsaroval ja on täielikult
kiini, kasvunud. Mustvee - Rakvere maante ja
Raja - Munga anunduse teeristist läände 1 km
(Raja küla munas) poordub talute lõunasse maks.
küni 0,5 km, val Kanarliku talu taga on murd
ja kumagi niigao murd elund. Siigorus aukudel
võel müüdi 2,5-3 m. juha E. Jürgenson 1959. a.
märgis, et paljandub umbes pearkümmend em.
Präigi ei paljandu üldagi, ahelaine kumikutel
võib kollakat ja mikrokihtid (värvuse alund) ja muidki, ja poordit adomist,
mis ilmselt Rõa või ka Siige. Tõendus, ja
analooja alund teiste Ida-Eesti murde murdulega
on nii paljandunud ka Nohilard ja Tõrevere
H. Rõõmusoks arvab nii erinevat arnult. Rõa ja
Nohilard. Tema andmed aastast 1954., mis olvad
paljandunud veel 0,5 m (E. J. 1959 arnult 0,20 m).

E. Jürgensoni päevikus (1959.a.)
murdud, millest murdud 1958.a. vahel
märrid ja mis maha jäetud. Meil ei olnud
leida. 1959.a. paljandus alles umbes 50cm reteras-
kollakashalli väge pindidat punkavernaasid
dolomiiti (E. J. järgi). E. Jürgensoni päevikus olid
arundi osadel mudud märgitud ei ole,
on ainult vana.

1:25000, C-58-27-B-5, no. nr. 1791

44

Munga kruusaangu põhi 24. V 85.

Rakvere-Mustvee maanteelt Raja külla
suunduvad teharust umbes 200m lõunas
suurt maantust vahetult läänes

Kruusaangu põhjas paljandub kuni 20cm
põlvnuguljat kuni launjakihilist
mikro-pisikristallist, hallikasollast punakate
laikundiga nõrgalt kuni keskm. sari kat dolo-
miiti (sekundaarsed). Kohati võib jälgida Adila
kale indoolnikke (üleml. osas erinevad) katkestus
pindude või rõhemalt ühte.

Kvaternaari pakus ~1,5-2,0m.

Aluselt on sin tegevist Adila kivimiga.
Seejuures vahetangus murru (vana) ja kruusaangu
vahel 1km.

Naatleme ka kumbrast Munga teulidest
umbes 300m lõunas arvatakse kuni või mõisa-
aegset rehte või mis ta on, praegu reatohes
väetise hoidla. Selle sinad, on laetud väge
hasti talutavast Rõa kivimist, sin võib olla ka
Vehilaire tükk, aga mitte Singit ja Tõreveret.

24 VI 85.

Rünga mürd

Asub Viiru-Roelast 3 km läänes Rünga külas
Viiru-Roela - Auuküla just umbes 250m lõunas metsaservaal.
Oli selline kõrges metsas. Talud ümber-rõngi.

Paljandub kuni 1,5m paksuses. Põrkuni looline
kivimüt.

Põhjaosas paljandub ~1,10m dolomiiti,
mikro-pisikrist, poorne ja kohati ka karern.
Ø 3-4mm, puhas, valkjaskollane, harva
sädin. osam. dity., tekstuur keskmine-kuni-
paksukihiline. Ilmselt on see dolomiidistunud Siige.

Sellel kasvab ~0,40m lihtsamad liigelt
sädin. kivimüt, pit-kuni mikro-krist., rohke
mitmekesine faunaga: tabul., rug., sam., str.,
osam. jal., paksukihil. Kuni massiline, dolomiidist.
Muru lõunaosas ulatub selle (Tõrevere)
paksus ~1m. Mõnes kivimütis võib
koosakard lauke.

Kohati on Tõrevere kihistikku all väga 4b
rohke detriidiga (võhemalt tugeva dolomiituse
tõttu kavernooset kiivimit võib pidada alles)
või isegi lausdetriitist (primaarselt) kiivimit,
mida peame Vohilaiuks (ei paljandu küll rohkem
kui 20 cm ühes kohas). Aga see võib väga
hästi olla üks Siige kihistikku misine detriidi-
rikkam lääts või Siige tugevalt dolomiidist.

ora.

E. Jürgensoni andmetel paljandus sin 1959.a.
1,35 m ulatuses Tõrevere, dolomiidist Siige,
0,06 - tüüpilisem Siige, 0,20 - tihedam, kollakasvalge
väga pünte kavernidega dolomiit, milles on ptkim.
alund peenkihtine tekstuur. Ilmselt viimas ikkagi
ei saa koaks pidada. See on ikka ka veel Siige.
või äärmisel juhul Vohilaiu ülemine osa. Muu-
lehtedal märgib E. J. pinnal brotermi keha
mõõtmetega $1,5 \times 0,50 - 0,75$ m.

A. Rõõmsaks märgib ü. Siige järgi, et sin
paljandub aluspõhja 2,05 m! Sellest alumised.

alt. iluse

0,85 - kollakas punteraline, saavikas kohati 47
kavern. dolomiit - olevat Rõõa.

0,50 - goosm. kollakas, punruline(?), pakumkihiline,
pünkavern., alumise järve märdeline - Vohilaid

0,70 - dolom., kollakas-roosa, kavernoosne, pakum
kihiline - Vohilaid.

Need andmed on siis aastast 1957.

Aruküla vana murd või Kivistimurd 24. VI 85.

Aruküla teeristist (kerkuost) 1,3 km lõunas Aruküla - Rakla - Laekvere maanteed umbes 120-130 m läänes endise ^{e, klu} Kivistitalu maadil. Murrust lõände jääb triangulatsioonipunkti kõrgusmärgi 121,0 m lähedal. Murd on metsatuhas. Tugemist on ulatusliku ja sügava (veel praegu 2,5-3 m) vana murruga. Külastasime seda murdu koos L. Sarvega ühel sajusel päeval (26. VI 81.), kuid murru sügavama osani ei jõudnud, kus oleks juba ka paljandunud olnud.

Nagu müüd algus paljandub, siis praegu Porkuni ladet vähemalt 2,10 m ulatuses talule kõige lähemas murru osas:

alt ülesse:

- 0,30 - Rõg jääs liige liige kivim või lihtalt vähe oloniiditunud ja väga ühe tüüpi. Rõg või ka kohilaid
- 0,80 - Nõtkes olla kohilaid, kuid väga

4) Aanküla - Klümmud (ulmised lõunas).
aluspõhja 1,3 m. ^{nõrgus, 60 m. 50}

Lisatud skeemilt ei saa päris rühmitlilt
aru kus need yarrud kõik arvavad. Tõst on
veel ikka vahem ja mõni on ulmised muuru seinad.

Kivist talu laud on laotud kuni
40 cm pakusest Rõa tüüpi kivimi
kenasti tahatud "plokkidest." Tõega ilus
ja hea chitusmaterjal ne Rõa kivim.

Tanaaru murd

Näike murd Arukülast idas

Murd umb Aruküla teeristist (keskusest) idas 1 km, Aruküla - Kulina maantust umbes ~100m põhjapool. 1984/85 talvel on mets murrangukude kohalt maha võetud ja praegune metsapiir jääb paarikümne meetrit (aastak) põhjapool. Nana-Aru või Tanaaru taludest ~800m lõunas.

Paljandub:

0,70 + - lubjakivi, nõrgalt dolomiidistunud, nõrgalt kuni keskmiselt sarikas, pehmed, detriitjas, valdab peen retikate detriit, vähem. oksasid ja muud, valkjeshall, kohati nõrgalt lillkate lahkudiga, õhukesed - kuni keskmise kihiline lainjas, kohati kuni pealmuguljas (lõõtsjas), kihipaksus max. kuni 5cm, valdavalt 1-2 cm.

Pirgu lade
Adila kihist

Materjali on murtud ilmselt lubja põletamiseks, lüüdi kütis ühe jurni (jõhvilites)!

Päeva lõpul tule peatus Viru-Jaagupi murrava värava juures. Üksa ukse kaevavärv

ja sellest kahile pole jääv osa aeda mõne meetri ulatuses (vt. skand) on ehitatud väga puhtalt tehutud poorsust (õigemini öelda mikropoorsust) üksteise kaverimisega kollakast Rõa kihistiku kivimist, milles esineb oksa- nahksete varrelilide läätseid nahksete (arvas ulatub paksus kuni 2cm), tegelikult on tõenäol. max. paksus kuni 5cm. Lõnda arvates on oksa- nahksete nahksete rohkem just Rõa alumises osas. Murdu ei ole H. R. ja E. g. mainitud. Murd on Peep Männiku poolt leitud.

Normsi ekspits juuli 1985. a. 16.-19. / 16. VII 85. 53

Borly vana muud.

Muud on täiesti kinni kasvunud ja midagi ei paljandu, muud pole dund ka eriti sügav. Amb külast umbes 0,3 km põhja-loodes. Pidi paljanduma F₁₆.

Külast umbes 1 km põhja-loodes amb mere poolt ümberkujundatud oosis praegu kantatav kruusaaik, mille põhjas endes üksikuid nuuremuud (möötmega kuni 1 m ja enamgi) ümber hästi kullutatud nurkadelega Normsi ja Pirgu kiviini rahnne. Lühis neist erines F₁₆K/F₁₆S kontakt. Neldao osa allist rahnus kiviina ei eksi di Normsi kiviini.

Külast amb TA puhkebaas.

Saxby rand

Tuliku kohal rõi otgemini "pool puurja pool kivist" putka kohal:

- ~ 1,0 - Kliburall
- 0,15 - lubjakivi keskmist kuni tugevalt raskes, mikrobit, raskemalt pündriigikas (poliditrit), õhukesekihiline laamjas, võr laats- ja, mille põhjust tihedalt esm. hallikas rühm. muregi kelmid, alumine pira küre sirdelina.
- 0,40 - lubjakivi puhas kuni, nõrgalt raskes, mikrobit., püri poli-ditritid raskjashall, kirkmid kihlone laamjas, mõnel teadmel kuni poolmuguljani. Tähtselt kaks fosfaatset ja spiraal-fosfaatne disk alumises osas, rohke maako-farmassa, lisch, org. sam., naad, gastr. pit. korallid, oksam. Prageüksikuid, lülitid, pirkuliga raskes glauk. per ja gl. kaht
- 1,0 + - lubjakivi keskmist raskes, mikrobit, pündriigikas (poliditrit), raskjashall, kohati (teadmel) raskjam, keskmisekihiline laamjas, 2-3cm pakumte, kelmurdi hallikas rühm. raskjashall. Lubjak. raskes, nõrgemad osades sirdelina.

Ülemised 0,55m kuuluvad liiselt
 Vormsi lademe Kõrgesaare kihistu
 (Soxly) ülemise kihistiku juurde, alumine
 (valdes) osa pakumuga 1,0+ kuulub
 Kõrgesaare keskmise (Paopa) kihistiku.

Mereäär kasvab te rannale
 umbes 300m lõunasse. Vormsi
 avamus algab ~200m põhjapool talikut
 ja ulatub ^{A.R. 1,7km} mit ^{1,25km} lõunasse. Järgneb
 kinnisala ^{A.R. 300m} ~300m ja Põrgu lademe
 avamus ~1400m ulatuses. Tahetkangas
 mereäärast kuni kõrguspunkti 1,6
 on kaareli järgi 1,8km ja rannadega
 2,06 km.

Põrgu lademe kivimite võib illooniit
 antud rannalõigus, kus ta paljandub
 16. juuli 1985. a. ruseina järgi üsna
 pildvalt, järgmiselt:

lüljakivi puhas, vaherikiti
 nõrgalt savikas, mikro-kuni piiskrist,
 pürotrütkas kuni pürotrütkas,
 valdavalt pürotrütkas poliitritu
 kohati (penti) valdab rütko olitrit,
 kollakashall, kohati nõrgalt pruunikas-
 hall, taseviti rohekas, (glauk. rohel.),
 keskmisekrahil, tugevasti konarpruudae
 kuni poolmuguljas. Tekstuuri põhjasta-
 vad hallkõrpruuni lülimõrgli kilmad
 ja barjad ja horisontaalsed rütko, pak-
 suse enamasti mitte üle 1cm. Mõel rütko-
 le rütko. rütko Damporella ilmuvad
 julia muna pea pärast enamasti mõel-
 ilmulate rütko ilmumist (~50-60m)
 Nende hulka (tihedus) ei ulatu siin
 ainult kõrgle age nad on kindlalt
 ilmud. Vermiporella rütko ja nende detri-
 erib rütko harva. Kindlasti püro-
 ~350 sammumüürit edasi eras ~50m.

58
ulatus laustorale (vald. okasm. ditr.)
kivimite, mis meenit. (rot on lõhendam)
kivimite (moundi) ümbüspäätises
kivimite. Pürgus on markrofaunat
funduvalt võtan kui Vormis, Samuti
tulub märkida, et kui võrrelda Moe
ja Kõrgemaare kivimite, mis üksikud
konkreetad pedad on väga sarn.
Kuid paljanduse kivimite üldine
on ikka selgelt erinev. Faunast ^{Pürgus} Korallid,
vähk lühk., liigid, näitiks ühe ahilkarali
kolleoma lähimõit ulatus 30 em,
väga üksikud tril., sammalloom, di-
ka rugeose, okasm. korva v. g. laus-
toral. Tax., Conularia üksikud eks.,
mitte palju spiraalid nautilorale.
Saxley rand ^{eris} ja ^{eriti} soodne veesim puhul,
Vormis ja Pürgu lademite perimees
paljandis sine platvormid.

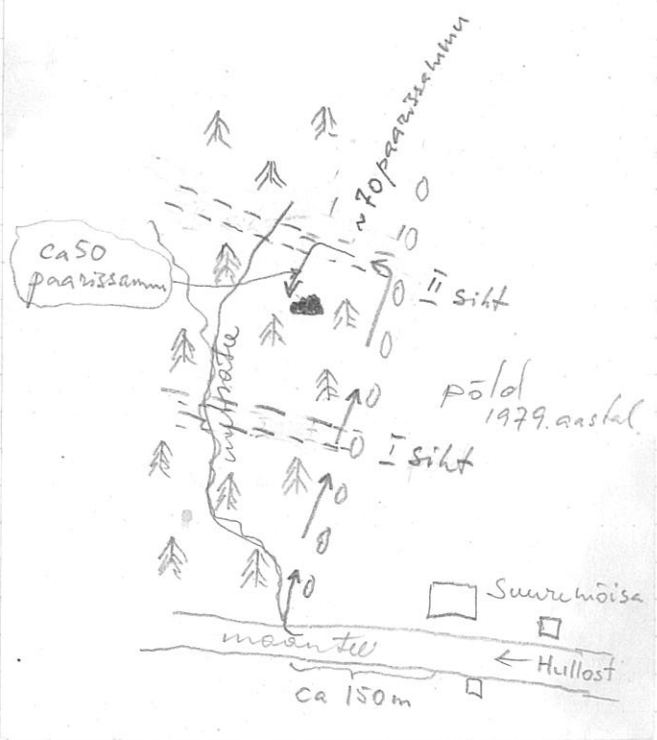

Saxby vana mürd I

See on ulatuslik vana mürd, milles
 paljandub Me kihistu alumise osa
 kivim. Mürd asub Saxby küla ida-
 ora keskel A. Põõmuse järgi. Kaardil
 on seal kohal kaks vana märgitud, tegel on
 mürd tunduvalt suurem. Ta asub kordakand
 korjamaal, kus muuri puud vähe. Praegu on
 see mürd täiesti kivim kasvunud, ainult
 ühes kohas aukude põhjas di palpeerandot
 ja profiili ühe kihistuse (5-7cm) võrra.
 Aukude max. sügavus mitte üle 1,7m. taval
 1m ümber. Siit võet. proov Toim käes.

Enne täiesti täielikult Me kivim,
 milles hõredalt Dasyporollat. Mürd on
 korjata palju oksnahaste jäänud detriti.
 kaun. ent. brak. koralle, sam. ja münd.
 Mürd on ka lubjakivi vare. Oobioime
 põhiliselt selle mürd idaserval.

Hoitberg J. Nõlvaku skelm
me jaoks: VII 85.
mitoatelt liichem ka paistab

Hoitbergi liichem

Liichemini mõõtmised 65 x 45m, valgeavent.
ida-lääne suunas, kõrgus lojikaudu 3m.

Liichemini koostises valdab peit-kumi
mikrokristalliline, puhas, sarakas hall,
kohati roosakate laikudega, plenditriidikas
laiguti ditri. isegi alla 10%, chardge ja cotka
dlik keskmisekihil, vähelainjas lüljasüü.
Võib täheldada valdavalt koralli (ohukorallid)
ja stromatoporeid, rümpse ja brah., harvem
eruvad. okrasnahused, ostrakoode. Detriidid
võib küllalt sageli leida Nõrmporella ja
Daryporella ditriidid. Tekstuuri põhjusest
sageli rotakas halli (või hallikasroheline) lüljasüü
kalmeid, mis sageli stibolüüdistunud. mitte
võti lairjad aga sageli katkendlikud

Liichemini põhjanõlvale läänes
eruvad detriidid ja faunariikas kivimite liichemini
pealispinnal kuni 10m. paksusel kihina

jämida 61

Kivim on rohkei okasvakkade ditriidiga, peet. - mikrookrit. põhim. sisulis ~20% püres, peale selle veel rohkesti muud tervet faunat, harva luasvõolis(?) brah., ringoos, korall, süst., strom. Kohati kus põhimassi rohkem võib täheldada mis alla mikrookrit. ehitust. Siin võib ka täheldada fauna osalist ränistumist. Põlvkond on loohum paremini väljapreparatsioonid. ^{Lõunamõlv on Campidary} Kohati ainult platub karkami hulk. 25% ja enamaj, kuid valdavalt on see tervet - valt väiksem. dinda võtub, fauna. alusel Me keskmine või ülemine osa. Biohumi loel on näha puurauk, mis puuritud 1:200 000 kaardistamise käigus. See on karm säilibund ja kirjeldus olimas, seda keegi ei tea. Steitbergi and: Suuremõisat läänes asuva metsa - massiivi ristumisel Suuremõisa poolt tulva maantuga (allist ristumispunkti põhja) umbes 1,5 km paki põhja suunduvat

metsateed, teist lääne-ida suunalist 62
metsaistmist umbes 100m lõunas. Teelt bio-
hermi nõlv paistab.

Saxby vana murd II
Lerolinn küll vt. lk. 67

Asub H. Rõõmuseksa järgi enimast
800 m idas ja 1965. a. paljendas veel
0,5 m Moe alumist osa. Murdu leida
ei õnnestunud. Tundub nii, et maa-
paranduse käigus on ta likvideeritud.

Fällarna vana murd.

H. Rõõmuseksal märgitud, et on
täiesti kinni kasvanud. Murdu leida
ei õnnestunud. Tõenäoliselt likvideeritud
(hasepõletus) maa paranduse käigus
Pidi paljanduma Moe ja tõesti Moe kinnist. Esmas-
pealubas. Einar Klossmanni andmetel oleval teel olemas.

Suvelmõisa vana murd.

H. Rõõmuseks märgib, et murd on
täiesti kinni kasvanud. ^{Mise:} Suvelmõisa laenu
amra metra lõuna servas maantust vahel-
tult põhjas arvud mingid vana
augud, millede põhjas oli mõningaid
suuremaid Moe kinni tükke, mis praegil.

inordinata. Real on alumiiniväri
 (kalsiumin värin)
 väriaine tuo kirkka ja vetistön.
 Väriä, et alle alumiiniväri on esine
 mid ved suuremad lüki.

Hosholmi rand.

Pirgu lademe Adila kihistu kivim paljandab
 sin laugel rannal veepinnal meremärgist
 (endist kõrgusmärgist 2,6m) alates loode
 suunas pikiranda ~ 300m ulatuses. Kivilt
 on paljandatud ka alla paljand. ja sarakirannu vahel.

Adila kihistu kivim on esindatud:

lubjakivi keskmiselt saviakas, mikrokristalli-
 line, mineraalid, prenditruudikas, detriit
 ~ 30-40% ulatuses rohkem või vähem pürüüditu-
 mid, pidi detriit, milles küllalt palju reticulate
 detriit, tekstuuri lairjeskihilone kuni peelaugul-
 jas. Tekstuuri põhjustavad rohekoos halli
 lühimürgi vahetihed pakumega ~ 0,5-1,0cm,
 tagaalt lairjad, kuid mitte nii konarpidised
 kui Moes. Fauna esinemine paljandus-
 ras osas rikkalik: küllalt valdasid
 korallid (tabulagid), eden gastropoodid
 rugaoid, ^{nautiloidid} Stromatopoorid, ^{saamulpooni} radem fail,
 Orak. p. väite skamaha. varrelühid.

Erub ka pient tamedat arvanult
dibrüti, iseloomuliku Adila kihistule.

Kohati rannaklubus erius suhteliselt nõrka-
di püritse impregnatsiooniga diokside
liik. Paljandur osa nõrkis alla
Adila kihistu keskmise või alumine
osa litoloogia alusel.

Saxby vana murd II

Kõrsläti küla läänesuval arvast laudast
 umbes 600m lõunasse, metsaservas maaparas-
 valli taga. (Saxby - Kõrsläti mut -st lõunas)
 Murd on täielikult kinni kasvunud
 Praeguste aukude sügavus umbes 1m
 ümbis. Murruks saab ka lüljakaaju vare.
 Ahuraru humikutes esineb Aol kivim.
 A. Rõõmussepa andmetel paljandus vält
 1965. a. ~0,5 m läbilõiget.

Kersleti kruusaauk

Asub pürikate lasketüruust umbes 300m põhja vallas rannavallas, mille paksus ulatub kohati 1,5m.

Kruusaauku põhjas paljandub (peam. lään ja loodeosas) Võrnsi lademe keskmine kihiline (5-7cm paksuse) lubjakivi, mikroosist nõrgalt ravisas, püunditriidikas, nõrgalt röhkaskall, kihipind küllaltki tasane, murenub ühte tükki Sably rannal majakast lõunapool (ülevaalt ~ 0,5m).
 Faunast gast., sam., stromatoporei, borah., tril., lülitatud Pseudol., neut., korall. Ditrüidid küllalt palju Võrnip.
 ditriti

Kersleti vana murd. 18. VII 85. 69

Amb kruusaangust ~ 0,5 km lääne-
idilas poiki ^{pooride lasketite lähedal} rannavalli. Murru mõõt-
med ~ 60 x 40 m. Protsu väime peamiselt
akviline (kl. l.) humiivid ja auki
m. g. kuni 1,5 m. Murru põhjosa
põljandub Normsi laadi lüljakivi
pealispind kohati.

Lüljakivi on nõrgalt röövas, kuid
veidi rohkem kui kruusaangu põhjes ole-
kilt, mikrorist, püenditriidikas, ret.
detr. vähem kui ülises, heledam rohkem
(nõrgalt) hall kivimain laimjaskivilisim kui
ülises punktis ja samuti veidi väiksem
(2-3 cm valdavalt) kihipaksusega. Faunast
gastri., brach., stromatopore.

18. VII 85. 70

Aluspõhja ottingud Rälby, Dily ja Norby
podsaartel.

Rälby ottingud tulemusi ei andnud. Podsaare
lipupodras oras esineb 3. rühja kuni 6 m
kõrgust kruusast veeristikust ja rahumest koos-
nevat künnap, mis ei ole küll kujunenud mere
tegevuse tulemusel, vaid on fgl mõnrad või
oosijupid. Neis ja reanal moodustab valdava
materjali Saunja kihistu afaaniline liiv,
harvem Rakvere ja D-lademete liiv.
Materjal praktil. kogu ulatuses on hästi
ümardunud, esineb ainult väga üksikuid
ümardumata või väheümard Norby
lademe liike.

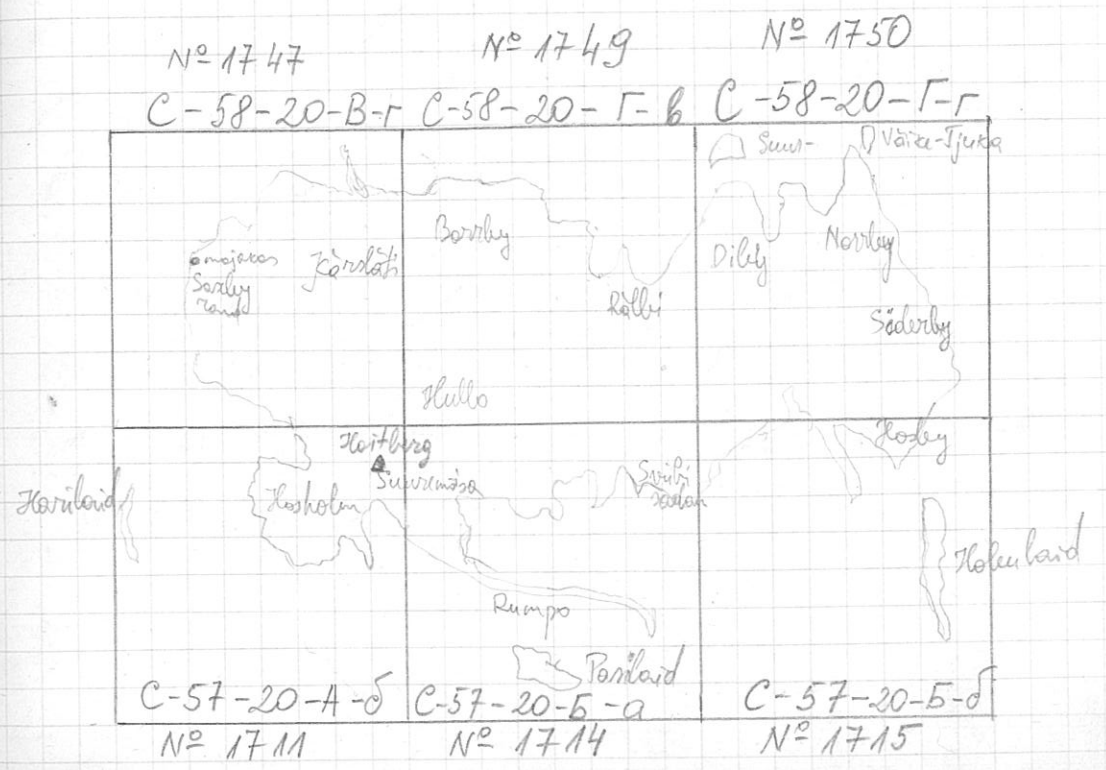
Rälbyst vaadates on Dily podsaare liiv
ja nende vaheline lahusepp väheperspek-
tiivikad aluspõhja paljandite leidmise
suhtes s.o. madal ja raskunud, vaatlus
punktis all Dily tundub ainult olevat

71
veidi heledamat. Poolsaare unda peale
ei sõida. Rälluyst paistab, et Suur-Tjuka
laevurand on hästi valge klibuga, aga
et rannas on palju rändrahu näitab
samal ajal seda, et murrutatava vedelut
mõrlemisranda. Ilmselt ei ole aluspõhja
peljanderd ei Suur-ega Väike-Tjukal ega
ka Norrby poolsaarel. Näetlus Norrby
poolsaare tipus kinnitab seda.

Suga on Nabala lademe ^(veel poolsaartel) avamuspuht
konstruktsioon või põhineb mõnel pool-
saartel puuritud kaardistamispuurangul.

Puup, Tõnu, Hille, Aile ja Mare käivad
Väike-Tjukal. Ka Norrby poolsaare tipu
ümbruses ^{naagu kõrgi kõrgel poolsaare tipul} on palju rändrahu, mis
näitab mereeni murrutamist. Esiplaanil
Dily ja Norrby poolsaarte vahel Suur-
Tjuka munnas kõrgus Kõrmi saare
kõrgem rändrahu Kivikukivi - 5,6 m.
Väike-Tjukal käinute juht ühtib muna

peolt uel'pool kirjapanduga. Väike-
Tjural olevat olud nuktel muuri Normsi
lademe ratse rannakl'bus.

Rannaküla vana murd

A. Rõõmusessa andmitel asub Taabla tee ja vana maantee ristumiskohast 0,4 km põhjela ja pooli paljanduma 0,7 m Adila kihistu kiivid.

Murd asub võetatud kohas kõrgusmärgi 6,3 m ruumis suunduva tee paremas servas võrastunud alal ja on täiesti kiivikasvunud. Akude sügavus kuni 1,5 m. Kohati aukude põhjas ja ahelate humiikites leppivad Adila kiivini tükke.

Kunagi kui aega peaks kontrollima Adila rahnude esinemist Helmit ja Muemõisa rannas.
1:25000, inv. N° 1723, 1724, vastavalt C-57-21-A-a ja C-57-21-A-J.

Noarotsi kaupluse juurest vasarule

1:25000, C-58-21-B-6, inv. nr. 1760 19. VIII. 85. 74

Saare (Saaremõisa) vödyekholm
vana paelmurd.

Mõisa varemetest ~200m loodes põllul, määtmitega 100 x 40m. Sügavus mõnedes aukudes ulotub 2m, enamasti 1,2 - 1,5m. Murru lääneservas paljandus arvuult 0,2m profiili.

Kolhoos on murrude kantamist mõned aastad tagasi ja nüüd (lääneservas ^{ny} saanti) saam profiili kuni 0,7m.

Sellist 0,25 - on lubjakivi, tugevalt sarikas kuni keskmiidelt sarikas, mikrokrüst. pendentriidikas (polidetriit), rohekashall veldavalt õhukeskihiline, alumiiniosas ka lihte pakunaga 3-4cm. Alumisel pürit tugev fosf. ^{fangast vöde (tigu)} pürit. disk. taskutega 5-7cm. ülg.

0,40 - lubjakivi puhas kuni nõrgalt sarikas, mikrokrüst, pendentriidikas pürit, pendentriidias, polidetriit, valkeshall.

(Kõnarpindpe, regulaarset)
pakumehilind, mt. püres vähemalt 75
5 juust, diski, ülemise reist väga tugev.
vaata uspoolkirjeld.

0,05 + - lüljakivi keskmiselt, sarvikes,
vähemasti tugevalt sarvikes, mikrokrist.,
pseudoditriplikes, teledan rohekes,
hall, keskmise kuni ohukihiline, mitte
viti launjas

Murrust (vähemalt avatud osast) koguti
gastri. (> 10 püree), rügose, sammalloomi,
brahiopode (ka Pseudol.), tril., vähem
määrat. osam., Catenipora, Stromatopora,
Cephalopode

Mõis ja küla ümbrus Sutlepa järvest
umbes 1 km lõunas

1:25000, C-58-21-B-6, inv. nr. 1760

Österby paljand on märgitud ristikesega
ka Matti Sauramo artikli "Zur
Kenntnis der Geologie von Vorms und
Nuckö, Estland." kaardil.

19. VII 85. 76

Suurekivi vana mürd

Peab aruama Nõmmeküla ^{müüri} ~~müüri~~ umbes 2 km edlas,
kuid arukoht on antud ebatäpselt ja
mürd on juba ~20 aastat tagasi kinni
kasvanud A.R-i andmetel.

Müri teada küll leida ei õnnestunud.
Peaks aruama lehel C-58-21-B-Γ, int. w.
1761 1:25000.

J. Allikmaa "Noarootsi" sarjast "Oma eluaga"
Tallinn, 1982.

Lk. 8 märgitakse, et platiskovra
lubjakivid paljanduvad düekholmil, aga
Põslepa ja Österbis vanades põemüürides.
Neid peaks otsima!

Kontrollima peaks ka 3-4m kõrgust ostangut
Ramsi poolsaare põhjatipus! Kaart int. w. 1760
Ja miks ikka on Taku küla, mille nime
pärastolu kohta midagi pole teada!

Sutlepa muird

19. VII 85. 77

1:25000, C-58-21-B-5, no. m. 1761.

Arub Sutlepa kodist ~ 700 m otsitta, keskmise vanusega alvarivõsas autoga sõiditee rööbate ääres. Matuslik vana muird, mis tänaiks enam-võtem kinnikasvunud, mõnedes aukudes vastu teeserva paljandub veel:

0,70+ - lubjakivi, mikrokrist., kollakashall, kohati veidi doloomitistunud, keskmisekihilise laajuse, üsna tüüpiline Mol kihistuse kivim. Dorsup ei täheldal. Kivim on peen- detruktuuriga, suhtel palju oksid. detrukti (brokuraalide, mouldredede laadus).

A.R. andmetel paljandus veel 1,2 m.

Niibi kõrvik ja rahnud.

19. VII 85. 78

1:25000, C-58-21-B-r, inv. nr. 1761.

Niibi murdu ja väikest auku ei õnnestunud leida, küll aga amsel ajal niid kruusavõtmisel käigus kujunenud $\approx 150 \times 150$ m kõrvikulise ala, mis enamasti paljas ja leidub ka brohvriine kivim ja ümbrüsfaktiivne rahnud. Ilmselt on vana murd kruusavõtmisel käigus liksiduritud või vähemalt selle sügavam osa. Sest ümber kõrviku on küll kinnikaspaandlaude, kuid neis niolagi ei paljandu. Põllul on mõel kivimil tükke peamiselt.

Paljastliksitud pinnal paljandub enamasti brohvriide peatspind. Kivimil lähedasi Floitbergi kivimile, siin erub samuti roosakad ja rohelisi laike, Karkassi (kus see on) moodust. Talud. Kivimil ka detriiti 10-15%, selle moodust peam. Veruip. detri.

Suurematest fauna fragm. erub val. trü. 07, rug. Ümbrüsfaktiivne esineb brohvriin (müürid) huppide nõlvadil. See on esindatud lausdetriitide (okasid.) Kivimiga keskmisekristallilise kaltsiitide kromatidiga. Kõrviku lõunaosas esineb mõel kivimil laktiisi tükke.

Brohvriine kõrviku (pörande) lõunaosas on kõrge lubjakaalu vare, mille peal tehtud jaanituld. Kruusavõtmisel järele (kõrviku põhjaladil) on kruusast välja liksitud (ilmselt) brohvriinikiivini pangasid $\phi 1 - 1,5$ m.

Arvatakse kõrviku keskel on nõha valituse puurangu emukoht.

A.R. andmitel pidi murruis paljanduma 1,6 m mõel kivimil 1-3 m süg. väike. Huljakivi's palju oksid. vitriol. detriiti!?

Nõmmeküla ehk Aulepa murd

Arub Suur-Nõmmeküla mõisast lään-
loodes umbes 400m. seega Suur-Nõmmeküla
ja Aulepa külade vahel.

A. Rõõmusoksa järgi näike murd, kus
umbes 0,4m ulatuses paljandus tõenäoliselt
Nõmme'i alumine osa.

Käesoleval ajal on tegevist ulatus-
liku kruusaauk - põlunuruga. Aluspõhja
kivimerd katab sin 0,5-1,0m kruusa-
liiva segu ilmselt mere poolt ümber loodatus
moreeni (läbi pistud). Selle all paljandub
kruusaauku kaanetas Nõmme'i ja Nõbda
lademe kivimerd 1,6m. pakuses.

Läbitõrge deks ülalt alla järgmine:

- 0,45 - lubjakivi, nõrgalt savine mikro-
krist., punapoliiditristikas, valkjäs-
hall, keskmine kihiline, kõrgest
alumise pür kire sordline.
- 0,45 - lubjakivi puhas, mikrokrist.

Nõmme'i: gasts., tril., br.,
oxasm.

penditridexas (küllalt palju
 puut retikaati (Sormiporalla) detriti),
 valkjashall nõrga pruunikas
 tooniga, kirkumatakiilne, kihpinud
 küllalt konarlikus. Alumiinipihul
 nli tasane amplifundiga umbes üle
 10cm nõrga püritsi impregant-
 siooniga (71mm) disk, millest
 lähtuvad käigud (φ 3-4mm), võivad
 ulatuda ka 10cm sse. Pinnalt
 lähtuvad ka φ 1mm käigud, enamasti
 mitte ming. kui 1cm.

Fl.
Fl. S

0,70+ - lubjakivi afaniitne / peiskristalliline
 puhas, hili valkjashall kollakate, roosade,
 pruunikate, valgete / nõrgad toonid),
 laiskuduga, mis kokkuvõttes tingitud
 kiivini porumist (võeldavalt), kesmise
 kihlise konarpindele tekstuuri
 põhjust. Kõhaldama, rehetashahn,
 lubimürgli sordeli haruuvad ja
 laigud kelpud. ning sama
 mureli pesad φ 1-2 mm, võr-
 ka õunumard! Detriti minimaalselt
 1-3% pürit v.a. 0,5 x 3cm tähted
 kus epüls roosim polidriti ja ka
 torvet faunat mikrogastr., som.
 Faunast gast. broh. orasm.
 Erinevad diatomeed, muudki suurusega
 püritsi laigud ja käigud.

Paljandis erub pruunide Q sardiga täitunud
 lokid, millele läheduses kiivimid kirjuvärvid, porumid
 ja dedemüidist.
 Ilus värske tegutses mure!

Saku kanalisatsioonivõre

Amb Saku asula lõunaosas Traani ^(Küsa) teest
 idas (umbes 70m) ulatub Traani teega
 ristuvad mõisa piirest umbes 300m
 põhja suunas. Saku stratotüüpist moodust 700-900m kaugus.

Kanalisatsiooni kraavis paljandub
 kuni 2m paksuses Saku kihistik (Oandu
 lade) kivim. Paljandi alumine osa
 moodustab suhtel. rohkem saviinorg. lisa
 kivim. Süvendi lõunaosas ja kohati
 ka kask. on lüljak. vahet. ^(paksus 1-2cm) nendes
 väga vähe. ^{laetust} ja suhteliselt
 hõredalt. Kohati on karbon. vahet.
 vahem. Karbon. vahet. on esindatud
 laustorjalise lüljakiviga, milles meen
 kõrgis muretes lüljak. valdab
 suhtel. jäme detr. Savi ^{rehevahel} saviinorg.
 Olemine pole kraavist alusp.

osa moodust. mitmesuguse diatrüüli 82
sõlmedega diatrüüjad kuni lausdiatr.
lüljakivid. Aluminis oos kohati
n 40 em ulatuses oosid, püraalevintid
delomindist lüljakivi kuni lülilivakivi
kihtide 0,5 - 5 - 10 em, rohken või vähem
alge mikro- või põimjas kihtilise
tektuuriga, kihipindadel sageli
sõgumõrka, tihti ristuvad sõgumõrka.
Need kihid praetil. diatr. ja faunaa-
vahed. lüljak. on enamasti kollid
kuni tumehallid (vaanuti alavintid kivi-
mid), mis põhjust. diatrüüdi tugevast
püüdist. lüljak., selles lausdiatr., on
sageli 1 cm ^{pakum} ja kõikum. kuni 20 em.
püüdist. rühmad, tugevasti läbi praet
mõlmas ruum.

Kraavi lõunapoolset otsast 200 ja
300 m kaugusel on veel kaheksa

mõõtmised $> 10 \times 1,5 \text{ m}$ ja $< 10 \text{ m} \times \sim 1,0 \text{ m}$. 83

Lähemdes lihtsamini kahadale muudat
laustorolias kivimis suhtel. vähepurust. faunaga
osatahtaus; rohem. torvend lihak., karpel,
sam. ja ilmuud rohem (arvutamiskärselt)
okasnahkred *Glomiosporites* ja *Leini*
Schradocystites, ilmuvad *Solenopora*s.
enamasti kulutatud. Põhikorm. on marmur
ja pakumkihil. ehilusega. Lähema, mõnend
juures stromatopore. Mõnemat juhul
lihak. kaha ilmu. oras dolo niidistunud.
Alum. oras on lihak. vähem. dolo. Tegemist
on rohkem lihtsamini, kivim on
intensiivselt reherashall. ja nõrgalt
kivi kiskumist rohkem. Sisaldab suhtel.
põljo debrüüti (*li.*, okas.) ja torvet. faunast,
mõned korrasid ei ole. Väld. faunast. sam.
li., okas., vähem. liigud, kaud., vti-
kard (*lihtsamini läheduses rohem*), org. strom.
(*lihtsamini harva*).

Süvend on rajatud Saku kaubandus-
 keskuse ehitusega (soojus, kanal, vesi).
 Süvend oli juba augusti lõpus kinni-
 altud. Üks osa (kõnn) läks ka üle tee
 lääne suunas mingi lae või hooldami,
 kuid selle vaatamiseks mina ei jõudnud, se-
 atti enne kinni. Kraav annab Saku kiht-
 kõrgendiku idanõlvale. Kraavist juba
 kümnekond meetrit idas on kvaternaari
 paksus üle 2m. Kraavi kohal aga
 enamasti mitte üle 0,5m.

Savike osa puhul on tegemist
 ilmselt lehtmetsaga. Kõrgemal osal
 lubjakivine osa on Saku.

Kopelmaa kraav ja Noore mured lehtedel

C-58-23-A-a

C-58-23-A-d

Jav. nr. 2055

Jav. nr. 2056

Kopelmaa

Noore-Saku

Kehala mured.

Peebul ja Tõnnul Kehala II. Amb Rannere-
-Mustvee maantust läänes enne Viin-gaagap
teeristi. Põhjapoolse tumbika lähedal asuvas
talust umbes 300m läänes külatust lõomas,
Tumbik jääb sellest just rähitult põhja.

Mitte eriti ulatuslikus murrus, kus
praegu amb kolhoosi ammoneerijahordla
põlvandub.:

0,40 - lubjakivi, pukas, mikrokrüst,
nõrgalt dolom, püritidriidiga,
kuni detriitiga, kollakas kuni
pruunikas hall, keskmine - kuni õhu-
keskkihilise, laeja, alumine 5 cm
pürus on kivi monokristallne, alumine
pürus kire mirdus.

0,10 - arvukalt lubjak. pürus last ja
mugulad (60-70%) mugulis.
lubjak. analoogne laevaga,
väga pehme, valkjane. Murrus
määrduvad pruunikas hall. lühi-
mugul. murrus püre detriidiga.
Sümploos püre pruunikas hall
impregneeritud (pürus pürus)
topane ja rü, keskmine kuni 1.2 cm
düst.

Fie M.

0,30+ - lüljakivi puhas, mikrokiist., võrvalt ⁸⁶
dolom., kollakas, kuni pruunikas
hall, pindtrüügas, keskmise kihiluu

Muru ümberuse on väetud ^{põllult} palju kuluta-
mata analoogid Moe kivimi juures.

Noore murde. Kariku murd
võimalik, et Fr. Schmidt järgi Kõrte murd.

Arms. Vuru-gaasipi Kariku kohalt ita
umbes ~2 km. metsaservas. See on ulatus-
lik vana lubjatoormu murd mõõtmega
100 + 150 m, nurganurga taval. kuni 2 m,
kuid kohati kuni 3 m. Murru põhjosa
paljandus:

Kuni 1,20 m + - lubjakiivi pühkas, peit-kuni
mikrokristalliline kiludam hallikas-
pruun, pumkaspruunide klaasid.
FiaS. paigutatud, kirjedega, mis põranda-
on õhust püüdnud kirjed, raga võhke
põhne okasa ja vet. d. rindaga (<5%)
keskmise kuni peeneteralise, kihipruunide
konarlike ja laigud.

Paljandi ülemises osas võib paaris
kohas täheldada rohkasalli, nõrgalt sorika-
kuni pühka, mikrokrist, veidi rohkeana det.
kui sammas, lubjakiivi esinemist 1-2 cm
pakusis. Sügures apariit ja lamina
rohkasalli kiivini vahel, võib täheld
hõrka pruunikas-pruun (peen. jiviniid)
kõrgetespruuna. Võimalik, et see on FiaS/Fib
püüdnud.

Murrust idas ^(Halude) asuwa^u tala juures ⁸⁸
on ^(Võraku) lestanud lüljrahi, kuhu loomus
toorne vedu kohaliku raundtega.

Noore mõisa muurd.

Arub Noore mõisa pargi muurgast umbes 200 m läänes maantee munaas laugel nõlvad võses ligi 100 m ulatuses esirub vanu muuruauke. Muuru läänootras paljendub alusprofi:

0,60 + - dolomiit (primaaralt lla.), pehkas kuni nõrgalt savikas, peeni- kuni- keskmiskristalliline, määratunud pruunikashall, keskmise- kuni peen- kiltline, lohvjes. Tekstuuri põhjust. kuni 2 cm peenemad laiad, horisontaalsed domerüdi (võim. lubi- mudel) vahetihed. kollaka pruuni värvusega.

Dukude sügavus kuni 1,5 m. Kivim. on suhtl. väheste punkt. kaevandega 1-3 mm. Kivim. võib kahtluda kas võimsi või ilol kivimiga, aga saunjaas su nagu ei ole mõnu armat. Sest dolomiitup väga tugev esimesel kütustkorral me seda muuru ei leidnud, millegi pärast.

Põllult kogutud tükides esimesel korral of. Saunja kivimist, ka võimist, muuru põhjas võlvus ollem. vahetele enam fragm.

Ilmselt on see Kiti mürd, mis amb praegu
Nõmme-järgupist jões (n 2 km) metsatukas Värriku
talude lähedal, kus nagu alles Kiti mürrus
A.R. jõe on nii Fias kui F16 kivim ja feenat.
See tundub nii olevat veel seotud, et T. järgupist
põhja jääva kihala küla lähedal on ka Kiti küla.
N. järgupist lõunas on va Kiti küla põlvkõrreid
~~See~~ tundub & juba pakse olivat ja keha-
lised sin mingit mürru ei tea.

90
Mürrust umbes 200m põhjas on va
vana mõisaküla mürrus esimesel ilmselt
sama mürru kivim, mille üldine siin
küll meenutab roodi Saunja kivim -
põlvkõrre mürru, näeme ditrit, keskmine
kuni paksemahilisus. Mõre leidi jämeda
(mürru) Muehisemia sp. (Kormotoma
iniquis Eschwald).

Haukula põhjases (mõrantsust läänes)
asuvat mürru ei ommestunud leida. Tõenäol.
on maaperandus kõrgus liivideritud
nagu juba varem arvatud. Kõrre ringi
Kiti mürru ei ommestunud samuti
leida. Seal põhjal Schmitti rognole
alusel paljanduma nii Fias kui F16.
Kohalikus sellist mürrust midagi ei tea.
Tähtselt aga Haukula lõunamürru, Rõnga
mürru ja Müta mürru. ^{vast Mulla} Müta mürru. ^{Taju-mõnikala} Kiti asjus vt. lk. 87.

lehidestruval
Haavakannu murd

Talu on umb 4 km looast läänes ~ 4 km metres.
See on väike, kuni 1 m nõrgavuste muuru-
auekudiga, murd umb 400 m kaugus piklikul
kõvikul kultuurheinamaa servast mitra
(loopealsele) umbes 20 m. Murru polüandulid:

0,50 - lubjakivi pühas, peit. - kuni mikro-
kristalliline põhimaht, kergelt
rohit. Valkjashell, roogakoti
Tõrevere laudkudiga, haugast strom.
ring. okasm. ja detriit. okasm.
okasm. harvem lrah. krah. ja
korrapäratu keskmine kuni pehme
kihiline. Alumiin püür kuld
nirolina.

0,20 + - lubjakivi, pühas, laustevaline,
valdab jäme okasm. detriit,
vahing lrah. jm. tsimulid
Vehilard reeglise keskmine jämedakrist.
kaltsiid. keskmise kihiline valkjashell,
kollasest täppidega
(jõrnuud püür).

Aherone hunnikates erines ka dolo-
müüdistunud Siige tüüpi kivi dolo-
nõrgalt servikes, mikro-kuni pisikrist,

collaxeshall, kohati väge nõrga 92
rohke tooniga, pürit annab pruunikas-
punasid täpp. Kiirum. Keskmine kiirum.
kihipinnad suhtel. tasased, puni karene
lahtlase sagedusega ϕ 1-2 mm. Esmine
punakaspruuni värvusega (pors. pürit)
määratitud 1-2 em pakusei domerise
võrkide, mis rohkem või vähem selge
mikrokrist. ja isegi pöörise chitusega.
Ka need vater. on iseloomul. Siirgale.

Samal ajal kiirum üldine värvus
ja kohatid (läätse) karene (detrukti)
võrkus viitaks näge Rõa kiirumil.
Kiirum sisald. palju lürah, eelasi
figuure ja ruugese.

Mina arvates on suurem see tõe-
näosus, et ahurarnes esineb Siirgale
Kiirum.

A. Rõõmusoks viitega M. Siirgale märgib, et
sina paljandus tun tõeliseid kristikke ja

Meie tubli Nõu ei osanud mis eraldada
Nõu lürah Tõreverest! juhtub ka paremate
prekondades!

aheraine huumikutes Rõa kivimist. 93

Haavakannu pünnare näkkis, et
varem olud murrangud sügavamad,
aga keegi matnud sinna oma surnud
hobuse ja nüüd auk palju madalam.

Haavakannu kae di kokku varisenud.
Õõbisse murru lähedal metsas.

Nett lõime murrust umbes 600m lõunas
asuvad üksikust mahajäätud talust,
mida ilmselt keegi üksik naisterahvas
kasutab maitana. Ka sin di pumba-
kaevust ve kättesaamisega suur tegevus.

Metsavahi juurest (Viru-gaagupi-Taju-Meriküla tüt) algavast metsa tust idas umbes 300m algavad poolkaarena pikis nõhva umbes ≈ 0,5 km ulatuses ulatuslikud kuni 5m sügavad murrangud.

Õige nimi oleks Mäta mured, sest asub umbes 0,5 km Mäta taludest põhjas

Asub mured linnulennult Viru-gaagupi kirikust ≈ 4 km edelas. 1:25000 kaardil jääb murrastangu laegi 122,5m kõrgusele. C. Jürgensoni kopieritud luuretoodi plaanil on aga 130m kõrgusele. Plaan oli võrreldava kaardiga just metsa bihtide alal!

Singel ulatalt 0,40 erines kuni 10cm pakumise kiht nõrgaladust kaonidatid rüüga

Tal fannast alumises üksikud suurid ahukorallid, üksikud rüüga, stromatopore.

Üksikute kaveridiga, kohati mikropeerse Singel alumise pinn biidiline 10-20cm (ggs) paksus nii sarvitud murrade kui tükistamise pildi

või ka Mäta mured

Taju-Meriküla ehk Kehala mured

Asub Viru-gaagupi-Kadila tüt umbes 700m lõunas Taju metsavahi kohalt.

Sa ulatuslik mur vana mured asub ida-lääne suunalisus astangus^u tust idas. Murrangude viti lõunapoolste sügavus ulatub kuni 5m.

Muru sügavuses on paljandub:

0,50 - Tõre vere kihistik: lüljakivi, nõrgalt dolomiidid, pahas, peit. - kuni mikro-rist. strom. rüüga ja tahal, kohati kuni sarvist, vab ka vuteroolist olukirvi, tükistuse massiivne kuni pakumise kiht, värvus valkjashall

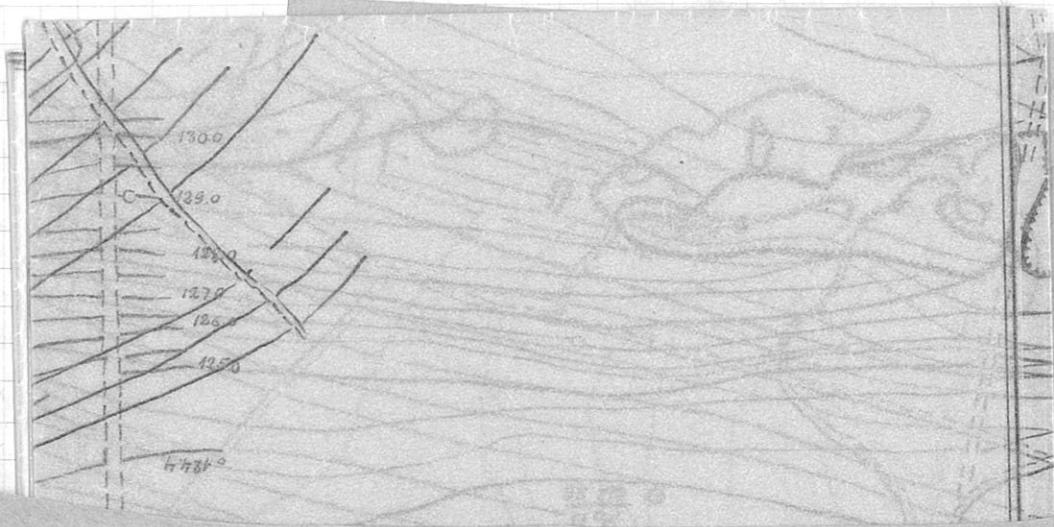
1,10 - Singel kihistik: dolomiid nõrgalt sarvitas, pinnast, ~~valkjas~~ kollane pinn. nõhese diti, mida võib kinnitada kaveridide tiheduse järgi, kokku - kihiline, läätse, kuni lõhustamine, pak kuni 1cm pakumise, nõrki laigud dolomiid vab. Alumise on singelst kuni pakumise kiht.

Mitmes kohas on singel kiht nõhese või vähem intensiivset nõheseid feldsparmeks (vestiaargi talia värv). Värvumise on nõheseid ja rüüga. Singelst rüüga paksus mis tahes. Kõrgis paralleelset nõheseid

2,20+ - Kohilaine kihistik : dolomiit,

puhas / pmm. kimm. ilmselt laateraline
lubjakivi) mikro-kuni pinikrist.
hallikas kollane, porne, määrdite
pilviti (1-2mm) karbonaatsuga, detritidist
on määrataval tasumil säilinyd
ainult üksikud oksaheste pra-
mundid, mille reidus suuresti
lähtöik alumis 0,30 em osas.

Rõõmuskes peab Rõõks, mis punaste
värvunud Siuge kivini tükk. H. Rõõmus-
ks ei valda Kohilaine ja Siuge peadele
osa Kohilaine Siuges.

Teadla mürd

Mürdu leida ei õnnestunud. See peab asuma Teadla külas ~0,3 km Rakvere - Väike-Maarja teest idas. Lõrval on kogu (laenu, muremut. ääres) Kadila küla.

Künnitlitud kohalikud elanikud mürdust midagi polnud kuulnud. Küla piirus on reljeef kergelt (rahutult) lainjas ja @ kate tundub olevat küllalt pakas. Kivi-lunnikutest põlvuervas võis koguda väga ilusad ilmselt Perikumi vanusega kiivulid ja faunistiilist materjali. Hoja tuleks niidugi val mürda.

A. R. märgib nüüega Pille Palmile, et paljandus väikses mürdus 1,72m kõarse kuuluvad delomiitserid kiivimised. Seda mürdu märgib ka julia 1858. a. Fr. Schmidt.

Mürd võetud üks probl. faunaga proov! Need omapärased "võtloomad" onitud Kiigi kihistiku kiivimil liiki peal olevaks. Mis org. rüda?

peamiselt vetikate ^{detriti on rohkem läättsjatespinaalen} olitundiga, erisub ka
muud detriti, hallikas kollane, keskmine-
kuni paksukihilise, kihipaksus taval.
10 cm ümber, harva 20-30 cm. Kihisinnad
mütel. tasand. Kohati kurogani sivald. kelderd või rinde kogumised.

Kõrval aukudis ei ole kivim ni paksu
kihiline, vaid keskmine kihiline lamelaarjas
kihipaksus 2-4 cm. Tundub et kivim
on ^(kompaktne) paksu maal, kus delomijolistikumine on
tugevam. Terne proov võetud ühest august
müel ääres kus kivim tõuker kuni keskmine-
kihiline.

Maanteest vasakul, kus läheb tee ^(autojõel)
müel paljandub tee juba tüüpiline nõrgalt
rooviga võrnsi ladine alumine osa lujakivi.
Võetud ka proov.

Alusprooviline kõrgendiku lõunaosaval,
enne müel on tust vasakul müel
kruusaaukud.

1948. a. olivat A. Rõõmusoks, mis tust
vasakul leidnud augu F1a S ja F1b kontaktiga.
Seole müel ei leidnud.

Müel olivat A. Rõõmusoksa järges
1959. a. paljandunud 4,7 m läbilõiget. Kuid
kivimi iseloomustus pole korrektselt registreeritud
delomijolistikumata, kivimi epimüel, tege. ja kivim
rohke või võtm delomijolistikumid.

Kivimist on oraliinelt kaitatud Hageri,
kiviku ehitamisel. Kiviku ümber mõned (4-5)
kõngasriiti (17. raj.), mis tõenäol. samuti valmis-
tatud Kääkila müel kivimist.